

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

Digitalisering inom revision

Hur digitaliseringen har påverkat revisionen i mindre och större revisionsbyråer

Kandidatuppsats i redovisning

Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet
Vårterminen 2022

Handledare

Elisabeth Frisk, PhD, universitetslektor

Författare

Josefine Eliasson 981121

Fanny Johansson 991215

Förord

Denna kandidatuppsats som omfattar 30 hp utfördes under våren 2022 vid Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet och är det avslutande arbetet på vår kandidatutbildning till ekonomer, med en fördjupning inom redovisning.

Först och främst vill vi rikta ett stort tack till de respondenter som tog sig tiden att medverka i vår studie. Vid tidpunkten som studien genomfördes var det fortfarande högsäsong för revisorer och vi är därför ytterst tacksamma till de som kunde avsätta tid för att delta i studien, då det inte hade varit möjligt att genomföra studien utan dem.

Sedan vill vi även rikta ett stort tack till vår handledare Elisabeth Frisk som varit tillgänglig under hela resan och alltid kunnat hjälpa till vid behov. Feedbacken som Elisabeth gett oss under vägen har varit till stor hjälp för att kunna presentera detta arbete.

Till sist vill vi tacka varandra för ett gott samarbete och fantastisk arbetsinsats. Trots olika scheman har uppsatsen alltid varit en prioritet och det har lett till att det gått så pass bra. Vi vill även tacka för feedbacken från våra klasskamrater vid opponeringar.

Josefine Eliasson

Fanny Johansson

Abstract

Bachelor's thesis in accounting, School of Business, Economics and Law at the University of Gothenburg, Spring 2022

Title: Digitization in auditing - How digitalization has affected auditing in smaller and larger auditing firms

Tutor: Elisabeth Frisk

Authors: Josefine Eliasson and Fanny Johansson

Background and problem:

Digitization has become increasingly influential in the auditing industry and has brought many benefits to those who have implemented digital tools. Many larger firms have focused on digital tools for many years, while smaller firms have not had the same focus. There will therefore be a focus on which sanctions it can lead to and what the auditors themselves think about it.

Purpose:

The purpose of this thesis is to increase understanding of how the differences in digitalization have affected smaller and larger companies in auditing. Furthermore, the study will examine which different digital tools are used in auditing firms and why there is a difference between larger and smaller auditing firms.

Scope:

The purpose of the thesis is to analyze the impact of digitization on the audit process and therefore we will not analyze the impact of digitization on the accounting used in the audit process. This means that only the phases that the audit process contains will be analyzed and not underlying processes such as accounting software.

Method:

The study is of a qualitative form and the empirical data is based on six semi-structured interviews with authorized public accountants. The respondents have been contacted by email and found through direct contacts, joint contacts or at random.

Analysis and conclusion:

The results of the study show that there is a big difference in the use of digital tools between small and large auditing firms. There is a noticeable difference in the development and you can see that the large auditing firms are at the forefront of digitalization in comparison with the small firms. The results also show that digital tools are implemented throughout the entire auditing process and are commonly used for efficiency and competitiveness.

For further research:

For further research, it would have been interesting to carry out a study with a quantitative method, for example, in order to get a better overview of what it looks like in the whole and be able to generalize and not just recall information from six different auditing firms.

Keywords:

Digitization, auditing, AI, information technology, Big data, cloud solutions, the auditing process.

Sammanfattning

Kandidatuppsats i redovisning, Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet, VT2022.

Titel: Digitalisering inom revision - Hur digitaliseringen har påverkat revisionen i mindre och större revisionsbyråer

Handledare: Elisabeth Frisk

Författare: Josefine Eliasson och Fanny Johansson

Bakgrund och problem:

Digitaliseringen har blivit alltmer influerad inom revisionsbranschen och inneburit många fördelar för de som implementerat digitala verktyg. Många större byråer har lagt fokus på digitala verktyg under många år, medan mindre byråer inte haft samma fokus. Det blir därför fokus på vilka påföljder det kan leda till och vad revisorerna själva anser om det.

Syfte:

Syftet med denna uppsats är att öka förståelse för hur digitaliseringens utveckling har påverkat mindre respektive större bolag inom revision. Vidare kommer studien att undersöka vilka olika digitala verktyg som används på revisionsbyråer samt varför det skiljer sig mellan större och mindre revisionsbyråer.

Avgränsningar:

Uppsatsens syfte är att analysera digitaliseringens påverkan på revisionsprocessen och därför har vi valt att fokusera enbart på de digitala verktyg som används inom revisionsprocessen och inte inom underliggande redovisningsprocessen. Uppsatsen utgår även ifrån en nationell nivå.

Metod:

Studien är av kvalitativ form och empirin utgår från sex semistrukturerade intervjuer med auktoriserade revisorer. Respondenterna har kontaktats genom mejl och hittats genom kännedom, gemensamma kontakter eller på måfå.

Resultat och slutsats:

Studiens resultat visar att det finns en stor skillnad av användningen av digitala verktyg mellan små och stora byråer. Det finns en märkbar skillnad i utvecklingen och man kan se att de stora revisionsbyråerna ligger i framkant med digitaliseringen i jämförelse med de små byråerna. Resultatet visar även att digitala verktyg implementeras i hela revisionsprocessen och används till stor del för effektivisering och konkurrenskraft.

Förslag till fortsatt forskning:

Till vidare forskning hade det varit intressant att exempelvis genomföra en studie med kvantitativ metod, detta för att få en bättre överblick över hur det ser ut i det stora hela och kunna generalisera och inte enbart utgå ifrån sex olika revisionsbyråer.

Nyckelord:

Digitalisering, revision, AI, informationsteknik, Big data, molnlösningar, revisionsprocessen

Innehållsförteckning

Centrala begrepp	7
1. Inledning	8
1.1 Bakgrundsbeskrivning	8
1.2 Problemområde	9
1.3 Syfte	10
1.4 Frågeställning	10
1.5 Avgränsningar	10
1.6 Uppsatsens struktur	11
2. Teoretisk referensram	12
2.1 Digitalisering	12
2.1.1 Informationsteknik	12
2.1.2 Digitala verktyg	13
2.2 Revisionsprocessen	16
2.2.1 Planering	17
2.2.2 Granskning	17
2.2.3 Rapportering	18
2.3 Teknologi-organisation-omgivnings ramverket	19
2.3.1 Teknisk kontext	19
2.3.2. Organisations kontext	20
2.3.3 Omgivningens kontext	20
2.4 Analysmodell	21
3. Metod	23
3.1 Metodval	23
3.2 Litteraturinsamling	24
3.3 Databasinsamling	24
3.3.1 Val av respondenter	24
3.3.2 Respondenter	25
3.4 Dataanalys	25
3.5 Studiens trovärdighet	25
3.6 Etik	26
4. Empiri	27
4.1 Mindre revisionsfirmor	27
4.2 Större revisionsfirmor	30
5. Diskussion	36
5.1 Mindre byråer	36
5.1.1 Planeringsfasen	36
5.1.2 Granskningsfasen	37

5.1.3	Rapporteringsfasen	38
5.2	Större byråer	38
5.2.1	Planeringsfasen	39
5.2.2	Granskningsfasen	39
5.2.3	Rapporteringsfasen	39
5.3	Skillnader i teknologi, organisation och omgivning	40
5.3.1	Teknisk kontext	41
5.3.2	Organisatorisk kontext	41
5.3.3	Omgivningens kontext	42
6.	Slutsats	43
6.1	Framkommen slutsats	43
6.2	Avslutande diskussion	44
6.3	Förslag till fortsatt forskning	44
Bilagor		48
	Intervjumall	48

Centrala begrepp

Digitalisering:

Innebär att material och information av olika form bearbetas och omformas från analog till digital form (Ne.se, u.å.).

Informationsteknik:

Informationsteknik (IT) är ett samlingsbegrepp för hantering av teknik och de tekniska möjligheter digitaliseringen har lett till (Abou-El-Sood, H., Kotb, A., Allam, A. 2015).

Artificiell intelligens:

AI är ett begrepp som syftar på maskinens förmåga att likställas med den mänskliga hjärnan och olika människoliknande drag som exempelvis lärande (Revisions Inspektionen, 2021).

Big data:

Definition av termen "Big Data" syftar till stora dataset som inte är möjliga att fånga, lagra, hantera och analysera på grund av dess storlek (Alles och Gray, 2018).

Molnlösningar:

Molntjänster är IT-tjänster som görs tillgängliga över internet och medför bland annat att lagring av information kan ske digitalt online (Kairos Future, 2016).

Analysverktyg:

Analysverktyg innebär olika program eller verktyg som förenklar sammanställningen av data för att ta fram rapporter (Revisionsvärlden, 2020).

Revisionsprocess:

Revisionsprocessen är en process som används vid utförandet av en revision och innefattar tre olika faser; planering, granskning och rapportering (Eklöv, Alander, 2019).

1. Inledning

Inledningsvis ges en bakgrundsbeskrivning för informationstekniken och digitaliseringen inom revision. Därefter framhävs problemområdet som denna uppsats utgår från och fortsätter sedan med att förklara uppsatsen syfte, frågeställning, avgränsningar, samt teoretiskt och praktiskt bidrag.

1.1 Bakgrundsbeskrivning

“Digitalisering och automatisering skapar oanade möjligheter” konstaterade revisorsinspektionen efter deras framtidsseminarium som ägde rum i januari 2022. Trots att revisionsbranschen är delaktig i digitaliseringen så anses de inte hänga med i utvecklingen i samma takt som andra branscher och det kan bero på att de är begränsade av strukturella och legala utmaningar. Även det faktum att det finns en oro att misslyckas med implementering av nya digitala verktyg, då ovisshet om vad slutresultatet kommer att bli leder till en rädsla för att investera i innovation. (Revisorsinspektionen, 2022).

Enligt Tiberius och Hirth (2019) behöver revisorer hålla sig uppdaterade och utvecklas med den digitala utvecklingen. Fler arbetsuppgifter blir automatiserade vilket är ett hot mot hela revisionsbranschen och gör digitaliseringen högst relevant för revisorerna såväl som för deras intressenter. Vidare beskriver Tiberius och Hirth att revisionsbyråerna måste tänka på framtiden och ha insikt om den tekniska utvecklingen för att kunna förutse en förändring av branschens regler och ny konkurrens. Genom automatiserade arbetsmoment kommer det inte att behövas lika mycket arbetskraft vilket leder till en kostnadsminskning för byråerna. Detta innebär ökade kostnader för informationsteknik i ett tidigt stadie men på lång sikt förmodas digitaliseringen effektivisera revisionen. Tiberius och Hirth beskriver även att digitaliseringen vanligtvis åtföljs av en högre grad av transparens vilket gör det lättare för revisorer att bland annat upptäcka överträdelser av redovisningspraxis. (Tiberius, Hirth, 2019)

Ny teknik och exempelvis big data påverkar revisionsyrket avsevärt, bland annat genom hur data kan samlas in och sammanställas med hjälp av digitaliseringen. Bara de senaste decennierna har vår värld haft en kraftig digital utveckling. Warren et al. (2015) beskriver i artikeln “*How Big Data Will Change Accounting*” att år 2000 var ca 25% av alla bokföringshandlingar fysiska medans år 2015 var 98% av alla handlingar istället digitala. År 2015 hade organisationer samlat in mer data de senaste två åren än de förekommande 2000 åren. Genom datainsamling och digitalisering kan organisationer förbättra sin lönsamhet, sina affärsresultat och få en produktivitetsökning med 5-6% och insamling av big data kan ses som en företags tillgång likställd med varumärkesimage. Datainsamling expanderar i en exponentiell takt och har snabbt blivit ett sätt att etablera och bibehålla en konkurrensfördel i dagen samhälle (Warren et al., 2015).

Enligt Ghasemi et al. (2011) har digitaliseringen medfört en högre effektivitet och tillförlitlighet inom revisionsyrket genom automatiserad pappersreskontra och bokföringsböcker samt ett mindre tidskrävande arbete för att ta fram och presentera finansiell information till ledningen och övriga intressenter. Den största påverkan IT har haft på revisionsyrket är möjligheten att använda datorsystem för att snabbt och enkelt framställa finansiella rapporter från olika transaktioner. Det är även möjligt för företag att anpassa redovisningssystemet just för organisationen eller branschen vilket möjliggör ett snabbt och

effektivt framställande av olika rapporter. Digitaliseringen har även lett till att revisorer kan framställa en mer rättvisande bild av verksamheten genom mer aktuell finansiell information som den tekniska utvecklingen har lett till. Även antalet rapporter har ökat i samband med ny teknik eftersom ett flertal finansiella rapporter kan framställas och tillgängliggöras genom datoriserade system (Ghasemi et al., 2011).

1.2 Problemområde

I och med den konstanta digitala utvecklingen har de flesta branscher blivit tvungna att influeras av digitaliseringen, varav revisionsbranschen är en av dessa. Raphael (2017) menar att revisionsbranschen är under förändring och att detta i sin tur även förändrar hur revisionsprocessen utvecklas och utförs. Inom denna utveckling nämner han bland annat AI, autonoma arbetsmoment och analysprogram. Även enligt en artikel skriven av Lissdaniels (2022) uppmärksammas att digitaliseringen är en del av revisionsbranschens utveckling och att det kontinuerligt kommer nytt stöd för att kunna tolka lagar och anpassa dem till digitaliseringen. Utifrån en tematillsyn som revisionsinspektionen utförde framkom det att det finns en bred spridning av användningen av vissa digitala verktyg på diverse revisionsbyråer, men att mer avancerade verktyg som AI inte har en lika bred spridning. Lacurezeanu beskriver att det har blivit alltmer vanligt att automatisera arbetsuppgifter genom digitalisering, detta då många delar inom revisionsprocessen ses som optimala för att implementera digitala verktyg på. Anledningen till att aktiviteterna inom revision är optimala är för att de är repetitiva, integrerar med flera system, är mycket transaktionsbearbetning och kräver snabba svar, vilket gör att det är lätt att ersätta det humana arbetet. (Lacurezeanu et al., 2020)

Inom revision nämns ofta "the big four", som består av de fyra största revisionsbyråerna: KPMG, PWC, EY och Deloitte. Dessa byråer kan få en fördel gentemot mindre revisionsbyråer med tanke på deras marknadskraft och finansiella position, Kokinka och Davenport (2017) nämner i deras artikel att the big four har investerat mycket i teknisk innovation under åren för att vara delaktiga i utvecklingen. Det har även skett en effektivisering av arbetsmoment och på grund av deras finansiella kapital har de även haft möjligheten att utveckla egna digitala verktyg och program som är anpassat just för deras verksamhet. I och med digitaliserings utveckling har det dock även inneburit en prisreducering i teknologin och det har på så sätt blivit mer lättillgängligt även för mindre byråer att implementera de digitala verktygen i deras verksamhet (Lowe, J.D., Bierstaker, J.L., Janvrin, D.J., & Jenkins, G.J. 2018).

Teorin om teknologi-organisation-omgivnings ramverket, förkortat TOE, är på organisationsnivå och menar att alla de tre områdena påverkar teknisk innovation i en firma (H. Li et al., 2018). Från tidigare forskning av teorin är det bevisat att teorin har en bred tillämpningsbarhet, bland annat inom produktionsindustrin, sjukvård och partihandel. I alla studier som teorin har tillämpats på har de tre områdena bevisats att ha en inverkan på vad firmor är i behov av, vill implementera och hur de implementerar ny teknologi. (Y.K. Dwivedi et al., 2011). Det talar även mycket om innovation och i en bransch som ligger efter i digitaliseringen kan man anse att användningen och implementeringen av digitala verktyg bedöms som innovationer (Lissdaniels, 2022). TOE-ramverket blir därför relevant för studien, då det kan användas för att analysera vad det är som gjort att det har blivit skillnader mellan små och stora revisionsbyråer.

Tidigare forskning kring digitaliseringens påverkan på revision har enligt ovan kommit fram till att revisionsbranschen är en bransch i förändring och att digitaliseringen inneburit förändringar i revisionsprocessen som påverkar hur utvecklingen kommer att förändra revisionsprocessen genomförande (Raphael, 2017). Revisions inspektionen (2021) beskriver att det finns en bred spridning av användningen av enklare digitala verktyg men att mer avancerade verktyg inte är lika vanligt. Även Lacurezeanu et al. (2020) beskriver att det finns en bred användning av enklare digitala verktyg, som exempelvis automatisering av vissa arbetsuppgifter. Vidare beskriver revisions inspektionen (2021) att mindre byråer inte kommit lika långt i implementeringen av digitala verktyg. Kokinka och Davenport (2017) nämner "the big four", som ofta blir uppmärksammade när det kommer till forskning inom revision och beskriver även att dessa byråer har investerat mycket i teknik och innovation för att kunna ligga i framkant av utvecklingen. Lowe et al. (2018) beskriver att mindre byråer inte har kommit lika långt i implementeringen av digitala verktyg vilket kan skapa en ekonomisk barriär mellan större och mindre byråer och hämma effektiviteten och konkurrensen. Vidare beskriver Lowe et al. att detta kan leda till att mindre byråer ses som technology laggare och större byråer kan ses som early adopters. Kokinka och Davenport (2017) menar att eftersom "the big four" ofta blir uppmärksammade kan det därför saknas forskning om mindre bolag och hur utvecklingen av digitalisering ser ut i deras verksamheter. Denna studie bygger därför vidare på forskningen kring hur digitaliseringen har implementerats i olika revisionsbyråer och fokuserar på att forska kring vilka skillnader det finns mellan de mindre byråerna som kanske inte implementerat digitala verktyg och större byråer som har varit en del av digitaliseringens utveckling under en längre tid samt har möjlighet att investera mer i IT och utveckla egna digitala verktyg. Eftersom tidigare forskning har fokuserat mycket på utvecklingen i större byråer samt hur utbredd användningen av digitala verktyg är anser författarna att det är intressant att studera skillnaderna mellan större och mindre byråer samt vad detta kan bero på. Studien kommer även att undersöka vilka påföljder detta kan innebära, samt vad byråerna själva anser om digitaliseringen.

1.3 Syfte

Syftet med denna uppsats är att öka förståelse för hur digitaliseringen har påverkat utvecklingen inom mindre respektive större bolag inom revision. Vidare kommer studien att undersöka vilka olika digitala verktyg som används på revisionsbyråer samt varför det skiljer sig mellan större och mindre revisionsbyråer.

1.4 Frågeställning

- Hur har olika digitala verktyg påverkat revisionsprocessen och i så fall varför?
- Finns det någon skillnad i utveckling mellan små och stora revisionsbyråer och vad kan i så fall ha påverkat detta?

1.5 Avgränsningar

Uppsatsens syfte är att analysera digitaliseringens påverkan på revisionsprocessen och därför har vi valt att fokusera enbart på de digitala verktyg som används inom revisionsprocessen och inte inom underliggande redovisningsprocessen. Anledningen till denna avgränsning är att dessa verktyg enbart påverkar revisionens digitaliseringsprocess indirekt, men används inte direkt i den. En ytterligare avgränsning vi har gjort är att utgå från en nationell nivå, vilket innebär att vi enbart har valt revisionsbyråer som arbetar inom Sverige. Vissa av byråerna som används verkar även internationellt, men under intervjuerna har de utgått från

den svenska verksamheten. Detta gör att det blir lättare att jämföra likheter och skillnader mellan de små och stora byråerna.

1.6 Uppsatsens struktur

1. Inledning: Beskriver uppsatsens bakgrund, problemområde, syfte, frågeställning och avgränsning.
2. Teoretiskt ramverk: Redogör de olika digitala verktygen som vi kommer använda oss utav och betydelsen av dem, samt information kring revisionsprocessen.
3. Metod: Redovisar val av metod till studien, datainsamling samt samarbetspartners.
4. Empiri: Sammanställer datainsamlingen från de kvalitativa semistrukturerade intervjuerna som genomförts.
5. Diskussion: Utgör en analys av den empiriska datainsamlingen med stöd av det teoretiska ramverket.
6. Slutsats: Besvarar studiens frågeställning med stöd av empiri och diskussion.

2. Teoretisk referensram

I detta kapitel förklaras de delar som anses vara angelägna för att kunna utföra en analys tillsammans med empirin. De delar som tas upp i kapitlet är revisionsprocessen, digitalisering, informationsteknik och teorin teknologi-organisation-omgivning (TOE).

2.1 Digitalisering

“I framtiden kommer lönsamheten att hamna under press för såväl byråer som mjukvaruleverantörer och valet av IT-verktyg vara viktigare för kunderna än valet av byrå.”
-(Kairos Future, 2016)

Som citatet ovan instämmer, så bidrar digitaliseringen till att ställa nya krav på beteenden och arbetssätt och genom ny teknologi ändras sättet för hur vi gör affärer och hur vi ser på organisationer. Ny teknik möjliggör för en mer flexibel och platsberoende revision i framtiden och skapar nya, viktiga insikter för företag. Även kvalitén och värdet på tjänsterna förväntas öka i framtiden då revisionen kan utföras av artificiell intelligens som klarar av att arbeta mer multidimensionellt än vi människor klarar av (Pwc, u.å. & Gulin et al., 2019).

Digitaliseringen har fått revisionen att gå från att allt sköts på papper och att det finns ett fåtal datorer, till att varje medarbetare har en egen dator och dokument kan skickas över och redigeras enkelt, snabbt och smidigt. Dokument kan nu enkelt delas och redigeras med hjälp av bland annat e-post, ordbehandlingsprogram och molnbaserade lösningar för dokumenthantering (Kairos Future, 2016). Bierstaker et al. (2001) och Revisorsinspektionen (2021) beskriver i sin studie att genom användningen av ny teknik kommer revisorer slippa utföra flera triviala arbetsuppgifter och kan då i stället fokusera på mer avancerade uppgifter som att förstå kundens verksamhet och bedöma olika risker. Enligt Bhimani och Willcocks (2014) berörs alla organisationer av digitaliseringen, ingen aspekt av affärer är idag orörd av teknologin. Detta leder till nya möjligheter för organisationer att öka bland annat effektiviteten och flexibiliteten i verksamheten samt deras strategiska position.

2.1.1 Informationsteknik

Informationsteknik (IT) är ett samlingsbegrepp för hantering av teknik och de tekniska möjligheter digitaliseringen har lett till. Enligt Abou-El-Sood et al (2015) har IT en viktig roll inom revisionen för att förbättra revisorns möjligheter att utföra olika uppgifter. Användningen av IT och datorer i revisionsprocessen leder till en högre och mer konsekvent revisionskvalitet och högre effektivitet. IT kan även användas för att kunna utföra tester på en hel population i stället för ett stickprov, sortera transaktioner med särskilda egenskaper, identifiera journalanteckningar, kontrollera tillförlitligheten av elektroniska filer, undersöka bedrägeri risker, säkerhetsställa kontroll effektivitet och mycket annat.

Enligt Ghasemi et al. (2011) har IT påverkat många företag inom professionella tjänstefaktorer, men kanske framför allt inom redovisningsbranschen. Offentlig redovisning genomgick stora förändringar vid millenniumskiftet, revisionsprogram som kan automatisera arbetsuppgifter och program som möjliggör fildelning har varit en stor del av förändringen för att öka effektiviteten inom revision. Traditionell pappersreskontra och bokföringsböcker har automatiserats genom olika bokföringsprogram, programmen kan även skraddarsys och

anpassas till olika verksamheter (ibid). Gulin et al. (2019) beskriver att automatisering används för att minska eller eliminera autonoma arbetsuppgifter så att revisorerna får mer tid att fokusera på arbete som genererar mer kundvärde, dock kan detta inte ersätta revisorernas arbete att tolka och analysera finansiell information. Ghasemi et al. (2011) beskriver att IT har förbättrat effektiviteten och skapat bättre möjligheter att presentera revisionen, det har även lett till en högre tillförlitlighet av revisions informationen.

Implementeringen och användningen av IT är nödvändigtvis inte densamma beroende på organisationens storlek. Enligt Abou-El-Sood et al (2015) varierar användningen av IT inom revisionsbranschen efter företagets storlek, användningen av IT är högre hos big four företagen jämfört med andra företag. Det finns även en brist på kunskap inom IT som begränsar användningen. Enligt Lowe et al. (2018) har större revisionsbyråer ofta kunder som använder sig av mer komplex IT vilket medför att även revisionsbyrån behöver investera i sin egen IT för att kunna granska dessa kunder på ett effektivt sätt. Det är ofta mindre sannolikt att mindre revisionsbyråer hanterar kunder med mycket komplex IT och de har därför inte samma behov av egen komplex IT, dessutom har de ofta mindre resurser att investera i IT. Genom att investera i IT kan organisationer utveckla nya och innovativa kundtjänster och därmed är det lätt att hamna efter i konkurrensen om man är sen med att implementera IT. Detta kan även skapa en ekonomisk barriär mellan stora och små byråer som har konsekvenser för revisions effektivitet och konkurrens. Tidig implementering av IT leder till ekonomiska fördelar och konkurrenskraftighet och därför kan större byråer ses som early adopters och mindre byråer ses som technology lagers. (Ibid)

2.1.2 Digitala verktyg

Digitala verktyg kan definieras som digitala hjälpmedel och i denna studie kommer fokus att ligga på fyra digitala verktyg: Big data, artificiell intelligens (AI), molnlösningar och dataanalysverktyg.

Big data

Termen “big data” fick genomslag år 2009 och antyder att data är och kommer att bli lika värdefull som oljan (Kairos Future, 2016). Det finns ingen specifik definition av termen “Big Data” men termen syftar till stora dataset som inte är möjliga att fånga, lagra, hantera och analysera på grund av dess storlek (Alles och Gray, 2018). Genom användning av Big data som tidigare inte har varit möjlig kan organisationer nu få tillgång till ny affärsintelligens, mer information om strategier och bättre service hastighet (Bhimani och Willcocks, 2014).

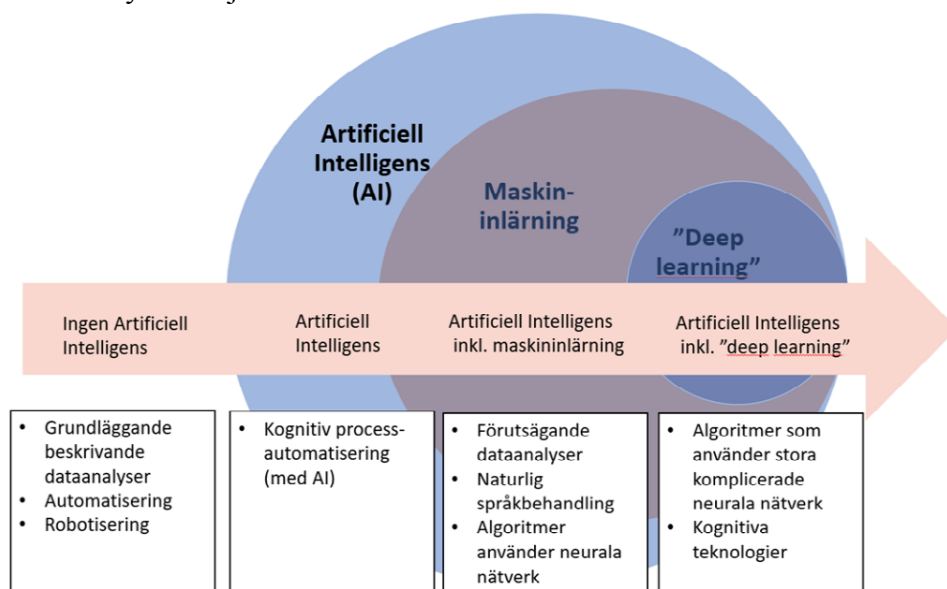
Det pratas ofta om hastighet, volym och variation vid definitionen av big data. Hastighet refererar till hur ofta datan ändras, ofta samlas datan in i realtid och ändras kontinuerligt. Volymen handlar om den totala mängden data som ingår i datasetet och variationen syftar till hur mycket data som samlas in. På senare tid har även termen sanningsenlighet eller precision börjat användas i samband med definitionen av big data, som handlar om ifall datan är trovärdig eller inte. Detta kan vara svårbedömt i en revision eftersom det kan vara svårt för en revisor att få tillräcklig tillförlitlighet till en kunds data. Big data innehåller flera olika typer av data och en blandning mellan dessa, exempelvis traditionell strukturerad och icke-strukturerade finansiella data, sensordata, logistikdata, e postmeddelanden, osv. (Alles och Gray, 2018)

Artificiell intelligens

AI, artificiell intelligens, är användningen av mer avancerade automatiserade verktyg och tekniker. AI är ett begrepp som syftar på maskinens förmåga att likställas med den mänskliga hjärnan och olika människoliknande drag som exempelvis lärande (Revisions Inspektionen, 2021). KPMG (u.å.) beskriver att AI helt förändrar hur företag är verksamma, konkurrerar och utvecklas. Enligt Revisions Inspektionen (2021) har användningen av AI inte kommit lika långt som den utbredda användningen av enklare automatiserade verktyg och tekniker, exempelvis dataanalys, som idag används i större utsträckning i revisionsbyråer.

En del av AI är "Deep Learning" eller "Machine Learning" som har blivit väldigt omtalat på senare tid. Deep Learning innebär att system kan göra förutsägelser om framtiden baserat på historiska data, se figur 1 (Kairos Future, 2016 och Revisors Inspektionen, 2021). Revisors Inspektionen (2021) beskriver att deep learning använder algoritmer som liknar den mänskliga hjärnan för att kunna göra förutsägelser om framtiden och fatta beslut. Med hjälp av deep Learning kan tekniken identifiera relationer och länkar i stora mängder data som en människa inte skulle kunna göra och sedan processa och tillämpa dessa (Revisions Inspektionen, 2021). Det har tidigare varit svårt för företag med stora mängder data att sammanställa denna och på så sätt få nytta av datan men genom förändringar och utveckling inom programmering har datamängder blivit väldigt värdefulla. Genom att bygga algoritmer som kan analysera data kan man se och analysera samband i exempelvis fakturor och på så sätt avgöra fakturan skall hanteras på samma sätt som liknande fakturor eller om attest skall göra av en viss person (Kairos Future, 2016).

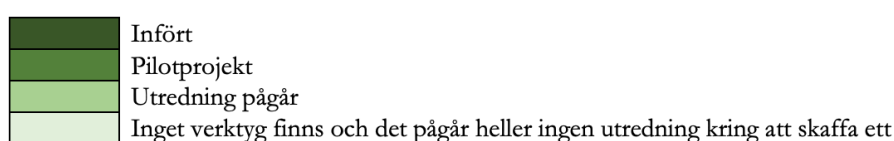
Figur 1 visar en övergång från automatiserade och enklare verktyg inom dataanalys till mer avancerade verktyg inom AI, som används i större utsträckning hos de större revisionsbyråerna jämfört med de mindre.

(Figur 1. Revisions Inspektionen, 2021)

Figur 2 och figur 3 föreställer vilka olika verktyg tio företag som revisors inspektionen granskade i en tematillsyn använder. Figur 2 visar vilka verktyg som används på någon av byråerna och sedan i vilken utsträckning de används i de större respektive mindre revisionsbyråerna. Det går genom denna figur att se att lättare digitala verktyg som dataanalys och robotisering förekommer i en större utsträckning bland både större och mindre byråer, medan mer avancerade verktyg enbart har börjat implementeras i de större byråerna.

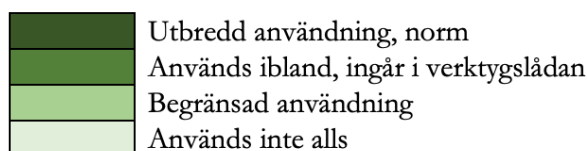
Verktygstyp	Större revisionsföretag					Mindre revisionsftg.				
	Dataanalys									
Dataanalys	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	Robotisering									
Robotiserad processautomatisering	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	Artificiell intelligens									
Maskininlärning	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
NLP (Natural Language Processing)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Annat inom AI	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	Övriga									
Drönare	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Mobilapplikationer	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

(Figur 2. Revisions Inspektionen, 2021)

Figur 3 sammanställer i vilken utsträckning företagen som används i figur 2 använder sina digitala verktyg i de olika revisions faserna. Utifrån figur 3 är det tydligt att substansgranskningen är den fas som samtliga byråer, både större och mindre, använder i störst grad. Utöver det finns det en koppling till figur 2 vad gäller utsträckningen där de större byråerna både använder mer avancerade verktyg och i en större utsträckning, då de används i flera av revisionsprocessens faser.

Fas i revisionen	Större revisionsföretag					Mindre revisionsftg.				
Riskbedömning	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Granskning av intern kontroll	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Substansgranskning	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Slutförandefasen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

(Figur 3. Revisions Inspektionen, 2021)

Molnlösningar

Enligt Kairos Future (2016) är molntjänster IT-tjänster som görs tillgängliga över internet, nuförtiden används molntjänster i större utsträckning för att möjliggöra att redovisningen kan ske och följas i realtid och på olika platser med hjälp av appar och smarta lösningar. Detta medför att redovisning och revision blir platsoberoende. Med hjälp av olika system och appar kan redovisning och revision ske digitalt och fakturor och kvitton har blivit allt vanligare i

digital form istället för pappersform. Vidare beskriver Kairos Future (2016) att organisationer kan minska på kostnaderna, öka mobiliteten och effektivisera driften genom bland annat ett effektivare arbetssätt som leder till tidsbesparing, genom att använda digitala och molnbaserade tjänster. Ytterligare fördelar med molntjänster är att användarna inte behöver uppdatera, installera, spara eller ta säkerhetskopior vid användningen, utan allt sker automatiskt. Molntjänster bidrar även till att det är lättare att samarbeta mellan kollegor och att man kan ta del av varandras arbete. I framtiden kommer molntjänster att vara det enda alternativet för de flesta byråer. (Kairos Future, 2016)

Molnbaserade lösningar har möjliggjort för organisationer att lagra, få tillgång till och dela resurser till lägre kostnader och med en större flexibilitet. Genom molnbaserade lösningar blir det även enklare att outsourca delar av verksamheten. Bhimani och Willcocks (2014) förutser att verksamheter kommer att bli mer virtuella, informationsbaserade och outsourcade genom molnlösningar. Vidare beskriver både Bhimani och Willcocks (2014) samt Gulin et al. (2019) att molnbaserade lösningar handlar till stor del om service och flexibilitet och genom att enkelt och billigt kunna använda sig av molnbaserade lösningar och outsourcing kan verksamheter testa flera olika lösningar och sedan bestämma sig för den som de anser passar bäst. Molnlösningar kan dock skapa utmaningar för dess användare genom risker kopplade till bland annat säkerhet, regelverk och leverantörskontrakt. Detta kan leda till svårigheter att leda verksamheten och upprätthålla strategisk kontroll. (Bhimani och Willcocks, 2014)

Inom revision används SIE-filer i stor utsträckning i Sverige. SIE är en förkortning för standard import och export och grundar sig i den svenska BAS-kontoplanen som används i bokföring och som företag baserar sin redovisning, bokslut och deklaration på. SIE-filer är en form av molnlösning som möjliggör att företag kan flytta redovisningsdata mellan olika programvaror helt oberoende av vad de har för programvaruleverantör. (PwC, 2017)

Analysverktyg

Analysverktyg kan verka i olika utsträckning beroende på vilken sorts analysverktyg som används. Ett exempel på analysverktyg inom revision är hogia, som fungerar som guide för att genomföra revisionsprocessen på rätt sätt och mer tidseffektivt (Hogia, u.å.). Ett annat liknande program som lanserades nyligen är Link som också är en molnbaserad lösning och används för att "enkla kontrollerna redovisningen innan rapportering, hitta och dela insikter och beslutsunderlag" (Link, u.å.). Större firmor som KPMG har utvecklat deras egna analysprogram, NASAA, och det ska ersätta manuella moment i granskningsfasen och bidra till en mer automatiserad process, samt bättre kvalitet och tidseffektivitet (KPMG, 2020).

2.2 Revisionsprocessen

Revisionens syfte är att genom tre faser: planering, granskning och rapportering, som kan ses nedan i figur 4, yttra sig om en firmas bokföring, årsredovisning och förvaltning med en kritisk inställning (Eklöv, Alander, 2019). Det är viktigt att revisionen utförs på ett korrekt och kvalitetssäkert sätt, då revisionen inte enbart är till för firman utan även för externa intressenter. Dessa externa intressenter är bland annat stat och kommun, då det påverkar skatter och andra avgifter som en firma skyldiga att rapportera. Utöver stat och kommun kan även leverantörer, kreditgivare och styrelsen vara externa intressenter och har av olika anledningar intresse av att få ut korrekt information om firmans ekonomiska ställning och förvaltning (Carrington, 2014). Informationen som används i revisionen ansvarar styrelsen och ägaren för att tillhandahålla, revisorn har sedan i uppgift att kontrollera och säkerställa att

informationen stämmer. Revision leder därmed till en ökad pålitlighet och blir viktig för näringslivet och samhället (FarOnline, 2006).

(Figur 4, Revisionsprocessens tre faser)

2.2.1 Planering

Den första fasen i revisionsprocessen är planeringsfasen och anses vara av stor betydelse för genomförandet av en revision. Planeringen innebär flertalet rutiner och processer som revisorn använder som underlag i revisionen (FarOnline, 2006) och även om en revisor med lång erfarenhet skulle kunna klara sig utan dessa resurser, skulle det även leda till brister i både effektivitet, riskbedömning och god redovisningssed (Carrington, 2014). I boken skriven av Carrington (2014) tar de upp åtta argument för varför planeringsfasen är viktig, där en av de är de mänskliga begränsningarna. Med detta menas att en människa är begränsad av minne och förmågan att bearbeta information. Utöver detta nämns även bland annat revisorns säkerhetsställning av väsentliga risker, vilken risk som revisorn är komfortabel med och dokumentation av granskningen för att täcka risker och legala krav (Ibid).

I planeringsfasen bygger revisorn upp en förståelse och kännedom om firman som ska granskas. Detta innebär att revisorn får en inblick i verksamheten (Eklöv Alander, 2019), vilka resurser som är viktiga, var intäkter främst genereras och var kostnader främst härleds ifrån. Exempel på detta är om företaget säljer produkter eller tjänster, om deras kostnader till största del består av personalkostnader eller om det är för maskiner som används i produktionen (FarOnline, 2006). Revisorn måste i planeringen även få en uppfattning om omvärldens påverkan, hur marknaden ser ut inom branschen, vilka konkurrenter och leverantörer som finns (Eklöv Alander, 2019). Att få en uppfattning om omvärlden blir av större vikt för att kunna se vilka förutsättningar det granskade företaget har för att kunna överleva i framtiden, samt för att kunna få en uppfattning om risk- och väsentlighetsnivåer som kan fastställas (Carrington, 2014). Risk- och väsentlighetsnivåer är även beroende på vilken nivå på revisionsrisken som revisorn är beredd att ta, vilket innebär risken för att revisorn skulle göra inkorrekt yttrande i revisionsberättelsen (Eklöv Alander, 2019). Det blir av vikt att se vilken information som är väsentlig och vad risken skulle bli om information saknas eller är felaktiga som påverkar de finansiella rapporterna. Risken baseras därför ofta utifrån vilka omständigheter ett fel skulle leda till. Dessa risker sammanfattas som revisorsrisk och är den totala risken som revisorn tar vid revidering av ett företag (FarOnline, 2006). En revisor behöver därmed inte vara beredd på att ta samma revisionsrisk för alla företag, utan kan genom planeringsfasen göra individuella bedömningar för de företag som ska revideras. Det är även i denna fas som en revisor kan välja att acceptera att revidera nya företag, samt avsäga sig uppdraget att revidera nuvarande företag (Carrington, 2014).

2.2.2 Granskning

Underlaget som revisorn får fram i planeringsfasen resulterar i vilken riktning och omfattning som granskningen sker, samt tidsplanen för den. Inom granskningsfasen ingår både den

övergripande revisionsstrategin och granskningsplanen (Eklöv, Alander, 2019). Den övergripande revisionsstrategin inkluderar information om vilka granskningsmetoder samt åtgärder som kommer att användas, på en övergripande nivå, och ska vara vägledningen vid framställningen av granskningsplanen. (Carrington, 2014)

Granskningsplanen som är den andra delen i granskningsfasen består av dokumentationen av revisorns planering och är mer detaljerad än vad den övergripande revisionsstrategin är. ISA 300 som är en internationell standard för revision konstaterar att granskningsplanen även ska ta upp karaktären, omfattningen och tidpunkten för de åtgärder som sker inom granskningsfasen (FarOnline, u.å.). Bekymret med att dessa ska konstateras i granskningsplanen är att även åtgärder gällande bedömningen av risk och väsentlighet förväntas presenteras här. Det kan därför leda till komplikationer då åtgärderna gällande risk och bedömning är preliminära tills de är utförda och granskningsåtgärderna som gäller resterande områden inte kan färdigställas förens åtgärderna gällande risk och bedömning är färdigställda (Carrington, 2014). Därav delas granskningsplanen ofta upp i två versioner, där det finns en planeringsversion och en utförandeversion. Planeringsversionen blir då steget där revisorn kan besluta vilken granskningsmetod och vilka åtgärder som är bäst lämpade för företaget och utförandeversionen blir steget där revisorn avgör vilken ordning som granskningsåtgärderna ska genomföras. Dessa två versioner utförs i praktiken samtidigt och inte på ett så uppdelat sätt (Carrington, 2014).

Inom granskningsfasen använder sig revisorn av olika åtgärder och metoder, där åtgärderna kan ses som tekniker för genomförandet av granskningen medan metoder är olika sätt att genomföra åtgärderna. Inom granskningsmetoder finns det två olika sätt som de kan appliceras, antingen genom substansgranskning eller granskning av kontroller (FarOnline, 2006). Substansgranskning innebär att revisorn granskar poster i ett företags resultat- och balansräkning, samt den löpande bokföringen som kan kopplas till det. Detta bidrar till revisorns underlag genom att både en detaljgranskning och analytisk granskning genomförs (Eklöv, Alander, 2019). Granskning av kontroller innebär att det utförs en granskning av företagets interna kontroller fungerar på ett tillförlitligt sätt, alltså att den redovisning som görs utförs på ett rätt sätt (Carrington, 2014).

2.2.3 Rapportering

Rapporteringen är den sista fasen i revisionsprocessen. Det är i denna fas som revisorn, om inga oväntade händelser uppkommer, undertecknar det reviderade företags revisionsberättelse (Eklöv, Alander, 2019). Revisionsberättelsen är den enda och därmed den mest betydelsefulla rapporten som revisorn ger ut årligen och kan anses som en bekräftelse av kvalitet efter färdigställandet av en revision (FarOnline, u.å.). Revisionsberättelsen ska inkludera uttalandet från revisorn angående huruvida de ställer sig till det reviderade företags finansiella rapporter, förvaltningsberättelsen och hur vinsten ska disponeras, samt om styrelsen och den verkställande direktören kan tilldelas ansvarsfrihet det kommande året. Revisorn måste i denna fas även redogöra för om årsredovisningen är framställd enligt årsredovisningslagen eller på annat sätt. (Carrington, 2014).

Revisorn har fyra alternativ vid uttalandet i revisionsberättelsen, där dessa fyra alternativ är beroende av huruvida det finns avvikelser från standardformuleringen. Standardformuleringen innebär att det inte finns några avvikelser och revisorn är bekväm med hur det reviderade företaget förvaltat sin redovisning (FarOnline, 2006). Revisorn kan dock uttala sig med en reservation, vilket innebär att det finns felaktigheter som är väsentliga

men som inte har en betydande innebörd för de finansiella rapporterna. De kan även välja att inte göra ett uttalande, vilket innebär att det inte varit möjligt att samla in tillräckligt med revisionsbevis som stöd och att det därmed kan finnas väsentliga fel som kan ha en betydande innebörd för de finansiella rapporterna. Det sista alternativet för revisorn är att lämna ett uttalande med avvikande mening. Det innebär att revisorn anser att de finansiella rapporterna innehåller väsentliga fel som har betydande innebörd och att redovisningen är vilseledande, bristfällig eller felaktig. (Carrington, 2014)

Den sista delen i rapporteringsfasen är revisorspåteckningen som innebär att revisorn vid efter färdigställandet av revideringen på årsredovisningen ska lämna in en hänvisning till revisionsberättelsen. Det är i denna hänvisning som det ska framhåvas om revisionsberättelsen avviker från standardformuleringen (Carrington, 2014). Revisorn är efter detta tekniskt sett klar med revisionen efter revisorspåteckningen men har rätt och ibland skyldighet att närvara vid årsstämman (FarOnline, u.å.).

2.3 Teknologi-organisation-omgivnings ramverket

Teknologi-organisation-omgivnings ramverket (TOE) är ett ramverk på organisatorisk nivå och har tidigare använts för forskning inom liknande områden. Ramverket har genom tidigare forskning bevisats kunna appliceras på en mängd olika branscher och menar att dessa tre kontexter, teknisk kontext, organisations kontext och omgivnings kontext, påverkar ett företags tekniska innovation (Y.K. Dwivedi et al., 2011). Genom att använda detta ramverk är det därmed möjligt att undersöka vad som har gjort att det utvecklats skillnader mellan olika stora revisionsbyråer. TOE-ramverket blir därför användbart att koppla till vår studie, då studien undersöker hur användningen av digitala verktyg ser ut idag och hur det skiljer sig mellan små och stora byråer.

2.3.1 Teknisk kontext

Den tekniska kontexten i denna teori innefattar både den teknologi som firman använder men även den teknologi som finns tillgänglig på marknaden. Den teknologi som firman för tillfället använder sig av är av intresse då den anses vara grunden för implementeringsprocessen av ny teknologi, detta innebär i vilken omfattning och tidsspann som firman kan hantera en implementering (H. Li et al., 2018). Teknologi som finns tillgänglig men som inte används är en del av teknisk innovation för en firma, dels genom att den kan avgränsa vilka möjligheter som finns, dels för att den kan vägleda företag och demonstrera på vilka sätt teknologi kan utveckla och förbättra deras firma. Den teknologin som finns tillgänglig på marknaden identifieras som tre olika typer av innovation, där dess grad av förändring och risk är i fokus. Dessa tre typer av innovation är de som leder till inkrementella, syntetiska eller diskontinuerliga förändringar. Inkrementell innovation är den typen som innebär minst förändring och risk, detta kan exempelvis innebära en uppdatering av en firmas ERP-system. Syntetiska innovationer innebär en måttlig förändring, som kombinerar befintliga idéer och teknologi till nya sätt. Till sist kommer de diskontinuerliga innovationerna, vilket innebär radikala förändringar och medför därmed även mer risk. En diskontinuerlig förändring kan bland exempelvis innebära att en firma byter till ett nytt ERP-system. (Y.K. Dwivedi et al., 2011)

I artikeln skriven av Dwivedi et. al. (2011) tas även påverkan av innovation upp, då innovation inte behöver vara positiv för ett firma. Innan en firma genomför en teknisk förändring måste firmor överväga om innovationen kommer att vara kompetenshöjande eller

kompetensförstörande. Kompetenshöjande innovation innebär att förändringen gradvis påverkar firmans kompetens utefter att kunskapen ökar. Kompetensförstörande är motsatsen och leder till att kompetensen på en firma försvinner genom nya innovationen (Ibid).

2.3.2. Organisations kontext

Den organisatoriska kontexten innefattar en firmas egna resurser, samt strukturen mellan anställda, kommunikationsprocessen, storleken på företaget och mängden slack resurser. Dessa enheter anses vara påverkande i beslut inom implementering och anpassning, då enheter som integrerar med flera av organisationens delar främjar innovation (H. Li et al., 2018). Utifrån tidigare forskning finns det ett starkt samband mellan en organisations struktur och innovation, där decentraliserade och organiska strukturer är den struktur som mest associeras med en anpassningsbar organisation. Sådana organisationer förknippas ofta med arbete i grupper, flytande ansvar i olika grad och mer av ett tvärgående kommunikationsled än ett hierarkisk kommunikationsled. Decentraliserade strukturer anses som tidigare nämnt vara bäst lämpad i anpassningsfasen vid en innovation, men vid implementeringsfasen anses organisationer med centraliserade och mekaniska strukturer vara bättre lämpade. Detta på grund av deras formella rapportering och processer, samt deras bestämda roller och centrala beslutsfattande. (Y.K. Dwivedi et al., 2011).

Kommunikationsprocessen i ett företag har ett starkt samband med innovation. En organisation med en ledning som är positiv och uppmuntrande mot förändring har lättare för att genomföra och implementera förändring. Genom en ledning som främjar innovation påverkas även underordnade i samma riktning och innovation ska ses som belönande (Y.K. Dwivedi et al., 2011). Storleken på företaget och slack resurser är därför också mycket diskuterade enheter. Forskning tyder på att slack resurser främjar anpassningsfasen inom innovation, men det finns även forskning som menar att slack resurser inte nödvändigtvis innebär ökad innovation och att det kan förekomma innovation utan slack resurser (Y.K. Dwivedi et al., 2011). Storleken på en organisation anses vara påverkande, då större organisationer generellt har lättare att implementera innovation. Dock anses detta vara mer kopplat till underliggande resurser som större organisationer har tillgång till än själva storleken på organisationen. Det går därför inte göra en ren koppling mellan storleken på en organisation och innovation (H. Li et al., 2018). I en undersökning gjord av Bhuyan och Dash (2018) med fokus på företags nyttjande av molntjänster, konstaterades det att det finns en symbios mellan ett företags resurser och dess teknologiska investeringar, där större företag med mer resurser också gör större teknologiska investeringar.

2.3.3 Omgivningens kontext

Inom omgivningens kontext används branschens struktur, mängden leverantörer av digitala tjänster och statliga regleringar (H. Li et al., 2018). Branschens struktur har undersökts flera gånger och det är påvisat att en bransch med hög konkurrens också är mer mottagliga till innovation. Större företag som arbetar med innovation inom en bransch kan dessutom påverka mindre företag att även de öka deras innovation. Vilken fas som en organisation befinner sig i inom industrins livscykel har också en påverkan, då organisationer inom branscher som är i växande fas tenderar att vara snabbare på att anpassa och förnya sig. Till skillnad från organisationer i branscher som är i en mer mogen eller nedåtgående fas, där det är svårare att förutspå deras framtida tankar. Anledningen till detta är att vissa väljer att använda en nedåtgående fas som en anledning till att förnya och effektivisera organisationen,

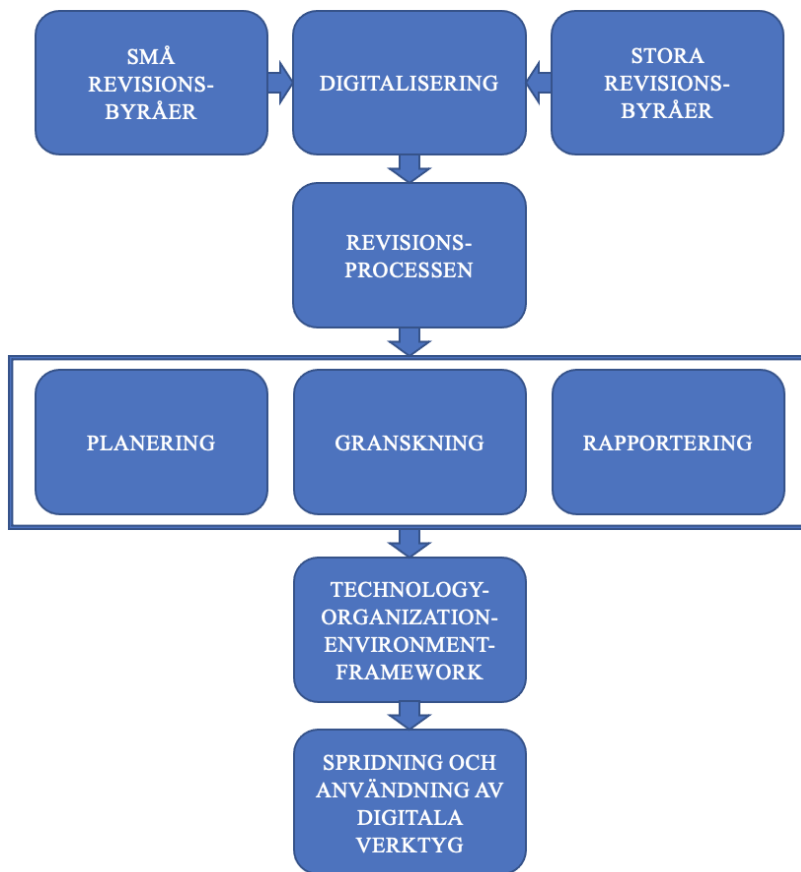
medan andra organisationer väljer att minimera deras kostnader och genomför därmed inte några investeringar inom innovation (Y.K. Dwivedi et al., 2011).

Mängden leverantörer av digitala tjänster har också en påverkan på innovation. Men beror mer på den kvalifikation som behövs inom arbetskraften, då en högre kvalificerad personal leder till högre lönekostnader, vilket leder till att organisationer med dessa förutsättningar i många fall väljer att investera i innovation som är arbetsbesparande. Kunskap och kompetens inom arbetskraften och av konsulter blir därmed viktig för en organisations innovation (H. Li et al., 2018). Statliga regleringar får en större påverkan på vissa branschen än andra, men det blir en påverkande faktor för innovation då det leder till att drabbade organisationer måste investera i innovation. Detta kan både vara positivt och negativt, dels positivt då det gör att organisationer måste tidigarelägga deras investeringar inom innovation, men dels för att vissa företag drabbas negativt och blir tvungna att förskjuta deras innovation investeringar. Statlig reglering kan därför antingen främja eller hindra innovation. (Y.K. Dwivedi et al., 2011)

2.4 Analysmodell

För att kunna uppfylla uppsatsens syfte att öka förståelsen för hur och digitaliseringen har påverkat revisionsprocessen genom att identifiera olika digitala verktyg som används på små respektive stora revisionsbyråer, samt frågeställningarna har modellen i figur 5 använts. Figur 5 visualiserar digitaliseringens påverkan på hela revisionsprocessen, samt vilka de tre faserna är. För att sedan gå vidare till hur denna påverkan har influerat användningen av digitala verktyg i revisionsprocessen och till vilken grad det spridit sig. För att kunna analysera detta appliceras därför TOE-ramverket för att bidra med ett teoretiskt underlag.

I kapitel två har inledningsvis digitaliseringen och digitala verktyg förklarats för ge en ökad förståelse för vad digitaliseringen har bidragit med, samt vad för sorts verktyg som har utvecklats och som kan appliceras inom revision. Vidare beskrivs revisionsprocessens tre faser, planering, granskning och rapportering, för att ge läsaren en förståelse för vad revisionsprocessens faser innebär och bli underlag för att läsaren ska kunna begripa vart digitaliseringens utveckling är applicerbar i processen. För att kunna få en teoretisk grund till diskussionen och kunna påvisa skillnader och likheter i utvecklingen mellan små och större revisionsbyråer valdes TOE-ramverket. Ramverket och dess tre kontexter förklarades för att kunna kopplas till empirin och resterande delar av det teoretiska ramverket. Eftersom TOE-ramverket till viss del riktar sig till att definiera vilka drivkrafter företag har till att utveckla användningen av digitala verktyg på en organisatorisk nivå så blir det en passande teori för vår uppsats. På grund av att vi undersöker användningen av digitala verktyg i små och stora byråer går det applicera ramverket för att kunna förklara varför skillnaderna finns. Detta ramverk har även använts i tidigare forskning inom revision och används bland annat som ramverk i H. Li et al. (2018) artikel som används som källa i det teoretiska ramverket.

(Figur 5, analysmodellen)

3. Metod

I detta kapitel ges en förklaring till vilken metod som används för att skriva uppsatsen. Metodval förklaras för att kopplas till frågeställningarna och hur de ska besvaras. Vidare presenteras typ av datainsamlingsmetod som valts, urval av respondenter, samt trovärdighet och etik.

3.1 Metodval

Från början av arbetet fanns det en tanke om vad ämnet för studien skulle vara och tidigare forskning kring ämnet analyserades. Digitaliseringen är under konstant utveckling och det blir allt viktigare för alla branscher att hänga med för att fortsätta vara konkurrenskraftiga och effektiviserade (Teknikföretagen, 2015). Revisionsbranschen anses dock ligga efter många andra branscher enligt revisorsinspektionen (2022), vilket ökade intresset för att se vilka digitala verktyg som används och hur utvecklingen skiljer sig mellan små och stora byråer. För att genomföra denna studie blev det därför mest lämpligt att använda en kvalitativ metod, vilket innebär att vi i vår studie utgår från att tolka och förstå respondenternas upplevelser, till skillnad från en kvantitativ studie som utgår från statistiska bearbetningar och mätningar vid datainsamling (Patel, Davidson. 2019). Kvalitativa metoder är enligt Patel och Davidson (2019) bättre lämpade för mindre studier och eftersom vår uppsats baseras på intervjuer med sex certifierade revisorer så är en kvalitativ metod att föredra. Genom detta val av metod har vi även möjligheten att få en djupare inblick i diverse personers svar, vilket gjort att det var möjligt att inte bara få svar på exempelvis vilka verktyg de använder, samt i vilka delar av revisionsprocessen de används, utan även hur de använder verktygen och hur deras egenutvecklade verktyg fungerar. Det blir därmed inte bara en generalisering av svar som en kvantitativ metod skulle innebära. Detta ansåg vi var viktigt i genomförandet då studien fokuserar på hur revisorer använder sig av digitala verktyg och vilken inverkan förändring och ökad användning har påverkat dem och vad de anser om det. Nackdelen med att använda en kvalitativ metod kan vara att det finns svårigheter med att tolka och generalisera subjektiva företeelser (Patel, Davidson. 2019).

Studien är även genomförd med induktiv ansats genom att bygga vidare på diskussionen från tidigare forskning att mindre byråer ligger efter med implementeringen av digitala verktyg, vilket innebär att man utgår från empirin för att skapa en teori. Det finns därmed inga tidigare teorier utan de skapas genom generaliseringar från det empiriska materialet. Induktion används ofta i kvalitativa studier (Bryman, Bell, Harley. 2022) och var därför passande att använda. Fördelar med att använda en induktiv ansats är att det är möjligt att få ett bättre uppfång av respondenternas åsikter på ett mer djupgående sätt, då respondenterna haft möjlighet att kunna utveckla och förklara deras svar, samt att man inte behöver ett lika stort underlag som om man exempelvis hade använt en deduktiv ansats. Nackdelarna med en induktiv ansats är dock att det inte är möjligt att bekräfta ett statistiskt resultat, då det utgår från en så pass liten mängd respondenter (Patel, Davidson. 2019). Eftersom syftet med studien är att ta reda på skillnaderna inom digitaliseringen mellan små och stora revisionsbyråer och vilka digitala verktyg de använder sig av var en induktiv ansats mest lämplig för att kunna ge en djupare förståelse. Sammanfattningsvis kommer studien därför att genomföras med en induktiv ansats och kvalitativ metod, genom semistrukturerade intervjuer.

3.2 Litteraturinsamling

De vetenskapliga artiklar och litteratur som har använts i studien har hittats genom google scholar eller Göteborgs Universitetsbiblioteks supersök. De vetenskapliga artiklarna har funnits tillgängliga online, men böcker har varit tvungna att användas i fysisk form. Alla vetenskapliga artiklar som har använts har varit peer reviewed för att säkerställa trovärdigheten. Övrigt material som har använts har varit från hemsidor som anses pålitliga, då de används inom branschen som studien undersöker. För att hitta väsentligt material har vi använt oss av sökord som: digitalization, auditing, technology, osv.

3.3 Datainsamling

Insamlingen av data utgår från sex intervjuer med auktoriserade revisorer. Datan som har samlats in genom intervjuer har skett genom semistrukturerade intervjuer, vilket innebär att vi har haft förutbestämda frågor och alla personer som har blivit intervjuade har fått samma frågor i samma följd, där de sedan fått svara fritt (Patel, Davidson. 2019). Intervjuerna har genomförts med en intervjumall (Bilaga 1), detta för att kunna hålla sig till ämnet och få svar som kan bidra till studiens syfte. Intervjumallen var indelad i två olika ämnen, som sedan hade underliggande ämnesfrågor. När intervjuerna genomfördes startades de med bakgrundsinformation om respondenterna för att få en inblick i vilken erfarenhet de har inom revisionsyrket och hur länge de har varit verksamma. För att få en bredare vinkel har intervjuerna skett med tre personer från mindre revisionsbyråer och tre personer från större revisionsbyråer. Sedan övergick intervjun till ämnet digitalisering, där vi frågade flertalet frågor om hur respondenterna upplevt digitaliseringens förändringar och vad det fått för påverkan på yrket idag. Vi hade även en anslutande fråga där vi bjöd in respondenterna att komma med förslag på vad de anser kan vara relevant till studien, utöver det som framkommit i tidigare svar.

Alla intervjuerna genomfördes via antingen zoom eller Microsofts teams, beroende på vilken preferens respondenten hade. Anledningen till att inga intervjuer genomfördes på plats var i första hand på grund av att det blivit en vana för de flesta att hålla sina intervjuer och möten online, men även på grund av att det skulle bli lättare för revisorerna att ha tid och möjlighet att genomföra intervjun. Vissa av våra respondenter är dessutom inte baserade i Göteborg och i och med att revisorerna befinner sig i högsäsong ville vi belasta deras tid så lite som möjligt för att kunna möjliggöra en chans för dem att medverka. Alla respondenternas intervjuer genomfördes på cirka 15-20 minuter.

3.3.1 Val av respondenter

Urvalet av respondenter skedde i enlighet med uppsatsen syfte och hade därför kriteriet att respondenterna skulle vara auktoriserade revisorer. Eftersom uppsatsen handlar om hur digitaliseringen har påverkat revisionsprocessen så blev det givet att respondenterna behövde verka och ha förståelse för revision. Utöver det kriteriet fanns det inga specifikationer för respondenterna, de har därför verkat som auktoriserade revisorer i olika mängd år. Vi valde att använda oss av sex respondenter, då intervjuerna skedde under revisorernas högsäsong och det var därmed svårt att hitta revisorer som hade möjlighet att ställa upp. Vi fokuserade dock på att hålla mängden respondenter från små och stora revisionsbyråer så lika som möjligt för att få en jämlig grund att utgå från. Kriterierna för små respektive större revisionsbyråer utgick enbart från antal anställda, där de små byråerna skulle ha mindre än 20 anställda och de större mer än 500 anställda.

3.3.2 Respondenter

Tabellens ordning på respondenterna är baserat på revisionsbyråns storlek, där respondent 1 arbetar för den största byrån och sedan fallande. I kommande delar av uppsatsen kommer respondenterna benämnas som respondent 1, respondent 2 och så vidare.

Respondenter	Aktiva inom revisionsyrket	Storlek på revisionsbyrå	Form av intervju	Längd på intervju
Respondent 1	24 år	Mindre	Microsoft Teams	15 min
Respondent 2	12 år	Mindre	Microsoft Teams	13 min
Respondent 3	21 år	Mindre	Microsoft Teams	13 min
Respondent 4	16 år	Större	Microsoft Teams	17 min
Respondent 5	20 år	Större	Zoom	19 min
Respondent 6	15 år	Större	Microsoft Teams	17 min

3.4 Dataanalys

För att undvika att information missades eller missuppfattades valde författarna att spela in samtliga intervjuer. Respondenterna fick muntligt ge godkännande innan inspelningen av intervjun påbörjades. Efter varje intervju transkriberades inspelningarna och lades in i ett gemensamt dokument där alla transkriberingar samlades. Transkriberingarna delades i dokumentet upp utefter varje respondent, då det skulle förenkla sammanställningen av var och en av respondenternas tankar och uttalanden. Utifrån transkriberingen valdes även citat som ansågs vara relevanta ut, som kunde komplettera den sammanfattande texten.

I empirikapitlet (kapitel 4) delades informationen som framkommit upp i två olika rubriker, mindre revisionsbyråer och större revisionsbyråer. I dessa delar presenteras sedan varje respondents sammanfattade svar och kompletterande citat var för sig och utgår från storleken på byrån för att det ska blir tydligare att förstå utvecklingen och användningen av digitala verktyg från den minsta till största byrån. Den information som framkommer i empirin sammanställs sedan med det teoretiska ramverket i den avslutande diskussionen och slutsatsen.

3.5 Studiens trovärdighet

För att verifiera att en kvantitativ studies trovärdighet är begreppen reliabilitet och validation ofta förekommande, men vid en kvalitativ studie får orden inte samma betydelse och måste anpassas för att kunna användas. Ett alternativ som föreslås är att använda reliabilitet,

validation och addera generalisation. Det förekommer även att intern/extern reliabilitet och intern/extern validation användas. Dock finns det ett annat sätt som är mer förekommande när det kommer till verifieringen av kvalitativa studier och det är att man utgår från kriterierna trovärdighet och autenticitet. Vid den metoden utgår man i stället från de fyra kriterierna tillförlitlighet, överförbarhet, pålitlighet och konfirmering (Bryman, Bell, Harley, 2022).

Tillförlitlighet är det första kriteriet och innebär att studien ska vara utförd enligt god praxis och att det resultat som utgår från det empiriska materialet är trovärdigt (Bryman, Bell, Harley, 2022). Detta genomförs genom att materialet från intervjuerna transkriberas för att missförstånd inte ska uppstå och respondenternas åsikter inte ska vinklas. Överförbarhet innebär för kvalitativa studier att det är svårt att applicera resultatet på andra områden, då forskningen oftast utgår från en mindre grupp med mer specifika kunskaper eller egenskaper (Bryman, Bell, Harley, 2022). För vår studie stämmer detta in då den inte är menad att appliceras på andra områden utan är enbart riktad mot digitalisering inom revision. Studien går dock att använda till andra revisionsbyråer utöver de som vi använt oss utav, men inte andra branscher. Pålitlighet utgörs av att studiens process kontinuerligt ska redovisas på ett transparent sätt (Bryman, Bell, Harley, 2022). Kriteriet uppnås i denna studie genom metodkapitlet, samt genom bevakningen av både handledare och andra studenter vid opponeringstillfällen. Det sista kriteriet är konfirmering, vilket betyder att de som skrivit studien varit objektiva och inte låtit deras personliga åsikter påverka studien (Bryman, Bell, Harley, 2022). För att undvika detta har vi använt oss av semistrukturerade frågor i intervjuerna, där respondenterna fått svara fritt utan att vi ställt följdfrågor eller liknande för att påverka deras svar.

3.6 Etik

När det kommer till den etiska aspekten i studien finns det även här fyra områden att tänka på. Nedan är en översättning av de fyra områden som tas upp i business research methods (Bryman, Bell, Harley, 2022).

- Huruvida det kan skada deltagarna
- Huruvida det finns brist på informerat samtycke
- Huruvida det finns en integritetskränkning
- Huruvida bedrägeri är involverat

För att genomföra studien på ett etiskt sätt valde vi att alla respondenter skulle vara anonyma. Vi frågade alltid respondenterna om de ville vara anonyma eller inte, men var tydliga med att de i studien kommer vara anonyma. Detta ansågs vara mest passande för att inte påverka deras svar, då vi i intervjun även frågar om deras personliga kunskaper och var de anser att deras kunskap befinner sig i jämförelse med digitaliseringen. Respondenterna fick även godkänna att intervjun spelades in, för att sedan kunna transkriberas och citeras i studien. Respondenterna var även medvetna om att de inte var tvungna att besvara på frågorna. Den första kontakten med respondenterna skedde alltid via mail, där de informerades om vilka vi var och vad vårt syfte med att intervjua dem var. För att det inte skulle bli några missförstånd om vad studien handlade om skickades även intervjuguiden med.

4. Empiri

I detta kapitel redovisas den information som har framkommit från respondenterna under de kvalitativa semistrukturerade intervjuerna som genomförts. Empirin som har samlats in har delats upp utifrån de mindre och större revisionsbyråerna och sedan varje respondent.

4.1 Mindre revisionsfirmor

Respondent 1

Respondent 1 arbetar på en mindre revisionsfirma och har arbetat inom revision i 24 år.

Respondent 1 beskriver att den digitala utvecklingen har exploderat under senare år och framför allt lett till en ökad effektivitet i arbete och metodik vid planering och granskning. Respondent 1 beskriver vidare att genom utvecklingen av molnlösningar får de en ökad möjlighet och tillgänglighet till information. Molnlösningar leder även till ett mer effektivt arbete eftersom arbetet blir oberoende av tid och plats och material som används vid revisionen alltid är tillgänglig.

Respondent 1 beskriver vidare att de använder sig av digitala verktyg för att kunna effektivisera arbetet, öka tillgängligheten samt minska risken för manuella misstag. Byrån använder sig främst av analysverktyg och molnbaserade lösningar och dessa används i planeringsfasen och granskningsarbetet. Respondent 1 anser att de digitala verktygen gör störst nytta i granskningsarbetet. Respondent 1 beskriver att den digitala utvecklingen har inneburit att arbetsmetodiken vid granskningsarbetet kan genomföras på ett säkrare och mer omfattande sätt med hjälp av utvecklade digitala verktyg. De ”nya” dataanalytiska verktygen har gjort det möjligt att granska större mängder data där väsentliga avvikelser enklare kan upptäckas då de kan rikta de olika stickproven mot transaktioner och verifikationer som påvisar avvikelser. Denna arbetsmetod gör att revisorer kan utföra en mer heltäckande, omfattande och säkrare granskning. Den digitala utvecklingen och en mer automatiserad revision har bidragit till att deras arbetsmetodik i allt större utsträckning frigörs från manuella arbetsmoment, vilket gör att de kan rikta fokus på andra arbetsuppgifter som exempelvis kräver mer analys och bedömning. Respondent 1 beskriver att de tidigare manuella momenten ofta var tidskrävande och då de upprepas ofta blev de ganska monotona.

“Digitaliseringen har enligt mitt tycke inneburit bättre analyser och riskbedömningar samt möjliggör en effektivisering av arbetet och minskar risken för manuella misstag, vilket kan bidra till att vår upptäcktsrisk minskar. Utvecklingen har gjort att granskningsarbetet kan genomföras med säkrare och mer heltäckande stickprov, vilket därav minskar urvalsrisken.”

- Respondent 1

Respondent 1 beskriver vidare att rapporteringen har påverkats minst av digitaliseringen på deras byrå och att dokumentationen görs nästan uteslutande digitalt vilket gör dokumenten mer lättåtkomliga samt ökar effektiviteten och även sparar på utrymme. Vidare beskriver respondent 1 att de största skillnaderna hen kan se i sina arbetsuppgifter när hen började att arbeta som revisor jämfört med idag är att tidigare gjordes alla granskningsmoment manuellt utan IT-stöd och de använde fysiska akter medan idag används molnlösningar och analysverktyg.

“Den ökade digitala utvecklingen gör att IT kompetensen hos oss revisorer blir viktigare. Ju mer IT-kompetens du har ju bättre kan du hantera analysverktyg mm. Följden blir ju att IT-kompetensen blir viktig för att reducera revisionsrisken.” - Respondent 1

Respondent 1 beskriver att positiva effekter med digitaliseringen är effektivisering och en mer omfattande och säker revision och att negativa effekter med digitaliseringen är bl.a. den minskade tiden av fysiska möten med kunder, t.ex. vid informationsinhämtning. Det fysiska mötet fortfarande är av stor betydelse för revisorns arbete, då det skapar en bättre förståelse för kunden och dess verksamhet i jämförelse med om kontakten endast sker digitalt vilket respondenten anser är en negativ effekt av digitaliseringen. Respondent 1 beskriver vidare att ytterligare en negativ effekt till följd av digitaliseringen är att revisionen kan brista i det fall personalen inte har tillräckliga IT-kunskaper för att hantera de digitala verktygen. Respondent 1 anser själv att han har acceptabel IT-kompetens för att lösa arbetet.

Respondent 2

Respondent 2 arbetar på en mindre revisionsfirma och arbetat inom revision i 12 år.

Respondent 2 beskriver att de använder sig av digital redovisning där man har olika attestflöden och kan attestera digitalt via mobilappar. Även i revisionen sker allting digitalt och de använder sig av olika digitala verktyg som exempelvis SIE-filer. Detta gör att man enklare kan få grepp om hur ett företag har sett ut och att man får vissa övergripande analyser när man gör planeringen av revisionen, men framför allt när man genomför själva substansgranskningen. Respondent 2 anser att digitaliseringen har haft störst påverkan på själva granskningen av revisionen där man med hjälp av SIE-filer (eller andra system som kunden har) kan ta del av olika upplägg och själv få en uppfattning om hur det ser ut och var siffrorna kommer ifrån, man kan se hur det har bokförts och om det behövs vidare granskning inom vissa områden.

Vidare beskriver respondent 2 att hen har märkt en stor förändring i arbetssättet genom digitaliseringen. Tidigare var det mycket arbete med pärmar och medan det nu har blivit ett skift till mer digital hantering av dokument, lagring och delning av arbetsuppgifter genom digitala filer som man delar och skickar mellan sig vilket har underlättat arbetet. Genom hanteringen av data ges det möjlighet att lägga mer tid på rätt saker. Tid som tidigare har gått åt till att kopiera eller hantera papper kan nu läggas på att utföra revisionen vilket har lett till en effektivisering av arbetet. Respondent 2 anser att denna effektivisering är den främsta fördelen med digitaliseringen. Vidare beskriver respondent 2 att digitaliseringen även medför att man kan ge ett mervärde åt kunden genom att se olika händelser som hänt under året och vidarebefordra kunskap och information till kunden. Respondent 2 upplever inga negativa effekter med digitaliseringen.

“Man får mer tid och möjlighet på att fokusera på det som är viktigt och förhoppningsvis hitta lite mervärde som man kan ge vidare till kunden.” - Respondent 2

Vidare anser respondent 2 att det med hjälp av digitaliseringen görs färre fel. Genom olika system i bokföringen kan man få ett stöd vid detta arbete då systemen kan kontrollera det man har gjort och skicka en varningssignal om det är något som inte stämmer. Digitaliseringen medför även en bättre överblick över arbetet. Det har även skett ett skifte från att man har granskat alla områden i ett företag till mer specialisering. Digitaliseringen

har även medfört att man behöver ha en grundläggande kompetens inom IT för att kunna förstå hur olika verktyg fungerar och för att förstå hur kundens processer fungerar. Respondent 2 känner själv att han har tillräcklig kompetens inom IT för sitt arbete.

“Man behöver ha en viss kompetens inom IT. Dels behöver man ha en grundläggande kompetens, alltså hur fungerar verktygen i sig, dels så behöver man också ha en förståelse för hur kundens verktyg och kundens processer fungerar.” - Respondent 2

Respondent 3

Respondent 3 arbetar på en mindre revisionsfirma och har arbetat med revision i 21 år, varav 8 år som auktoriserad revisor.

Respondent 3 anser att den största förändringen inom digitaliseringen i revisionen syns i underliggande redovisningsprocesser, genom bland annat lagring av verifikationer och material. Detta påverkar indirekt revisionsprocessen men om man bara fokuserar på digitaliseringen inom revision så kan respondenten inte se några större förändringar. Vidare tar respondent 3 upp att de använder digital lagring och inte sparar material i pärmar, samt att de använder sig av transaktionsanalysprogram, där de kan göra analyser och sökningar, vilket används inom granskningsfasen. Utöver detta använder respondent 3 inte några digitala verktyg och anledningen till att de valt att övergå till att lagra dokument digitalt tror respondenten är dels på grund av sökbarheten, för att det ska vara lätt att gå tillbaka i äldre akter, men dels för att spara plats i arkivet.

När det kommer till hur långt respondent 3 anser att dess byrå kommit med implementeringen av digitala verktyg så konstaterar hen att byrån inte använder sig av AI, big data eller molnbaserade lösningar och menar att de inte kommit långt i implementeringen. Vidare tar respondent 3 upp att hen har kommit i kontakt med molnbaserade tjänster genom deras kunder, då vissa kunder gjort bokslut i en molnbaserad tjänst. Dock uppmärksammar respondent 3 att det bara var möjligt att granska materialet, så det gick inte att utföra några ändringar. Inom revisionsprocessens faser anser respondent 3 att de har mest användning och nytta av digitala verktyg inom granskningsfasen, särskilt i substansgranskningen, samt i vissa delar av planeringsfasen. I granskningsfasen tar hen upp att den ökade digitaliserade redovisningen lett till en effektivare revision, då de kan få tillgång till allt på samma ställe och det blir även lättare att utföra arbete på distans. Respondent 3 anser även att dokumentationen och rapporteringen har påverkats och att det har blivit lättare att sälla ut mer och blivit enklare att se vad som är viktigt att spara. Samt att det är möjligt att skicka in årsredovisningar digitalt till bolagsverket. Vidare uppmärksammar respondent 3 att det även är möjligt att lämna in revisionsberättelsen digitalt, men att programvaran de använder sig av inte är så pass utvecklad att den kan skickas in separat utan måste skickas in tillsammans med årsredovisningen och har därför inte utnyttjats inom byrån ännu.

Tidsbesparing är en effekt som digitaliseringen medför som hen anser är positiv, samt att det gör att man kan effektivisera moment och enklare urskilja vad som är viktigt och inte. Respondent 3 beskriver dock att hen anser att det även finns nackdelar med digitaliseringen och benämner då att det är lätt att tappa kundkontakten. Mycket av kontakten sker idag via mejl och datan skickas direkt via olika system, så det är inte längre så att man måste lämna material eller åka ut till företagen.

“Tidigare när kunderna var inne och lämnade material hos oss så kunde man lätt i alla fall byta några ord med dem.” - Respondent 3

Vidare beskriver respondent 3 att hen anser att digitaliseringen leder till att det görs färre fel i revisionsprocessen och menar att det finns en del inbyggda kontroller i de digitala verktygen som leder till att det är svårt att exempelvis lämna in en felsummerad årsredovisning. När respondent 3 beskrev hur hans arbetsuppgifter förändrats sedan de började arbeta med revision var det flertalet skillnader. Tidigare hade respondent 3 granskat verifikationer i kundernas pärmar och det kunde vara flera lådor med material och pärmar som de var tvungna att gå igenom, mycket av granskningen gjordes även på plats hos kunden. Idag anser respondent 3 att man kan utföra den mesta delen av granskningen direkt från kontoret och det är inte lika nödvändigt att åka ut till kunderna.

“Ja jag som då jobbar på en mindre revisionsbyrå är man ju egentligen väldigt styrd av programvara leverantörerna. Det är ju alldeles för kostsamt och tar för mycket tid för oss att utveckla och skapa de här verktygen själv. Man sitter lite i händerna på att dom gör jobbet och sen när möjligheten finns så får man ju ta till sig.” - Respondent 3

Respondent 3 tror att IT-kompetens kommer bli mer och mer viktigt inom arbetet och när det kommer till hans personliga kompetens inom IT anser han att de har kompetens att använda den programvara som de använder sig av idag, samt lära sig nya programvaror. AI och andra sådana lösningar saknade respondent 3 förståelse för, men tror att han hade kunnat utveckla kompetens genom utbildning. Utöver detta tog respondent 3 även upp att på grund av att han arbetar på en mindre revisionsbyrå så är de väldigt styrda av programvara-leverantörerna. Han menar att det både är för kostsamt och tidskrävande för de själva att skapa och utveckla egna digitala verktyg. Det blir därför för de att ta sig an de möjligheter som framkommer.

4.2 Större revisionsfirmor

Respondent 4

Respondent 4 arbetar på en större revisionsbyrå och har varit aktiv inom revision i 16 år.

Respondent 4 anser att det finns flertalet stora förändringar inom revision genom digitaliseringen. Dels utveckling av dokumenthantering, där det mest från början gjordes på papper men idag enbart är digitalt, vilket lett till att allting är åtkomligt hela tiden. Dels hur det förändrat själva revisionsyrket, hur revisionen utförs. Det går att använda digitala verktyg på ett helt annat sätt, vilket lett till att man kan analysera, vrida och vända på data på en annan nivå. Respondent 4 beskriver vidare att utvecklingen är beroende av mognaden av tre olika delar; samhället, klientsidan och de själva och att den digitala resan som revisionen befinner sig i nu varken är i början eller slutet, utan mitt i och det kommer bara fortsätta.

Med tanke på den digitala resan som respondent 4 beskrev så skulle han påstå att de ligger i framkant när det kommer till implementeringen av digitala verktyg i deras byrå. Han beskriver vidare att de idag använder digitala verktyg i en stor utsträckning och att de påverkar alla faserna i revisionsprocessen. Respondent 4 tar upp att de använder olika digitala verktyg i de olika faserna och att det gör att det är svårt att säga i vilken del som det gör mest nytta och menar i stället att det gör nytta i alla faserna. Om han skulle prioritera en fas skulle han påstå att det är mest fördelaktigt att använda digitala verktyg i planeringsfasen, då det är viktigt att göra en bra riskbedömning och lägga en riktig grund för resterande del av

processen. Genom digitaliseringen har de lagt mer fokus på kvaliteten på revisionen och mervärde till klienterna. De digitala verktygen har blivit en del av hur de utför revisionen idag och respondent 4 anser att det lett till ett roligare arbete samt möjliggjort att de kan använda sig av större populationer och förbättrat deras riskbedömningar. Respondent 4 framhäver även att de använder som sagt använder många digitala verktyg men att de alltid kommer behöva ta fram nya verktyg, dels för att vara relevanta på marknaden, dels för att driva deras eget arbete framåt.

”Det är inte så att digitaliseringsresan och samhället som kommer stå still. Det kommer hända massor på 5 år och där kommer vi behöva vara med, dels för att vi själva ska vara relevanta på marknaden, dels för att vi ska driva vårt arbete framåt. Annars så tappar vi helt enkelt.” - Respondent 4

Respondent 4 kan inte se några negativa effekter i och med digitaliseringen och anser att det påverkat arbetets tidseffektivitet på olika sätt, då hen anser att revisionen utförs på ungefär lika många timmar som tidigare, men att den utförs på ett väldigt annorlunda sätt jämfört med förr. Det påverkas bland annat av att de kan använda verktyg till granskningen. Hen påpekar dock att det blir viktigare att förstå själva datan och hur det fungerar i systemen, vilket är av betydelse för att kunna veta om det går att förlita sig på informationen. Med de olika verktygen som används måste de även anpassa dokumentation och underlag utifrån vilket verktyg som de använder. Respondent 4 berättar vidare att hen tycker att det är svårt att avgöra fel, men menar att i och med att de utför en mer kvalitativ revision så går det mer rätt.

“Så det påverkar såtillvida att du behöver förstå kanske på en större eller högre utsträckning än tidigare och förståelsen för vad det är verktygen tar fram för output så att säga och dokumentera rimligheten att det är i rimligt och rätt?” - Respondent 4

Vidare pratar respondent 4 om att det är en stor skillnad sedan hen började arbeta inom revisionsyrket, mest i arbetsuppgifterna då alla delar har digitaliserats. När det kommer till själva grunderna så är det inget som påverkats, debet/kredit har exempelvis inte påverkats bara för att det runt omkring utvecklas. Redovisningsregler förändras såklart och det är viktigt att hänga med i förändringarna. I och med att det blivit mer digitaliserat menar respondent 4 att IT-kompetens har blivit ett mer naturligt inslag i arbetet än det varit tidigare och känner själv att hens egen kompetens kan bli bättre, men att den alltid kan det.

Respondent 5

Respondent 5 arbetar på en större revisionsfirma och har varit aktiv inom revision i 20 år, varav 16 år som auktoriserad revisor.

Respondent 5 anser att den största förändringen med digitaliseringen är hanteringen av data och möjligheten att kapa monotona arbetsmoment, vilket gör arbetet med revision roligare. Digitaliseringen har även medfört en bättre kvalitet av revisionen samt arbetseffektivisering. Genom digitaliseringen och en bättre datahantering är det nu möjligt att använda hela datan i en population i stället för att endast ta stickprov vilket medför olika effekter och andra synsätt. Dock måste de legala regelverken beaktas eftersom det kan skapas motsättningar mellan vad som är möjligt att göra med tekniken och vad regelverken föreskriver.

Vidare beskriver respondent 5 att de använder sig av digitala verktyg dels för att effektivisera arbetet samt kapa monotona arbetsmoment och dels för att få fler aspekter av data och kunna

komma till vidare insikter genom att kunna analysera hela populationen i stället för bara ett stickprov. Respondent 5 beskriver att genom MPA, robotar som utför vissa arbetsmoment, så kan de enklare administrativa och monotona arbetsmomenten kapas vilket leder till att tid frigörs till annat och att medarbetarna upplever sitt arbete som roligare. Robotar behöver inte heller ta några pauser och kan arbeta dygnet runt vilket ytterligare effektiviserar arbetet.

Respondent 5 anser att hur långt byrån har kommit i digitaliseringen är en subjektiv fråga men att de är relativt långt fram inom digitalisering. Respondent 5 beskriver även att de är ett globalt företag och att de har kommit olika långt på global respektive nationell nivå. Han anser att på nationell nivå har de kommit ganska långt, användningen av SIE-filer är ganska utbredd i Sverige till skillnad från andra länder, vilket gör att de kan få strukturerad och standardiserade data från hela huvudböcker att läsa in. SIE-filerna används för att inhämta data men sedan behövs det kontroller för att säkerställa att man får in korrekta och fullständiga data.

“Jag skulle säga att vi har kommit relativt långt, sen är ju det här en relativ process både kopplat till regelverk men även hur mycket man klarar av att hantera, vi behöver bygga den här kompetensen också ännu bättre både i specialister plus att vi behöver generellt höja den gemene revisorns kompetens i det här området, man önskar ju alltid att allt gick snabbare givetvis men förhållandevis långt har vi nog kommit ändå.” -Respondent 5

Digitala verktyg används i mer eller mindre grad i både planering, genomförande och avslutande, men framför allt i genomförandet. Där används filer för att analysera olika typer av bokföringsordrar, analysera dataset, ta stickprover och genomföra analyser. Även historiska data kan användas på ett bättre sätt. Under planeringsfasen används dessa filer för att skapa sig en inledande analytisk granskning för att se samband och trender. Under avslutningsfasen används digitala signeringar och tekniken används även för vissa uppföljande moment.

Respondent 5 anser att digitaliseringen har gjort störst nytta i genomförandefasen, men även i planeringsfasen. Detta har skett genom att i planeringsfasen kunna ta in dataset, se trender och genomföra en inledande analytisk granskning. Framför allt anser hen dock att det är genomförandefasen har påverkats mest där han beskriver att allting bygger på digitaliseringen. Hen beskriver dock att genom all data som nu finns tillgänglig så kan det skapas problem genom att i stället för att endast analysera stickprover så analyserar man hela populationer vilket leder till mycket avvikelser som måste följas upp. Detta kan vara en utmaning eftersom det kan vara svårt att endast förlita sig på datakörningar som revisionsbevis rent metodikmässigt. Respondent 5 anser även att digitaliseringen har medfört en stor nytta till granskning av rutiner, processer och flöden.

De positiva effekter som digitaliseringen har medfört är att man får en bättre bild av helheten med hjälp av data när man genomför revisionen. Respondent 5 beskriver även att man blir skarpare i sina val och inriktningar, hen anser att man får en bättre bas för sina ställningstaganden och att med digitaliseringen kan en hel del monotona arbetsmoment som inte direkt tillför något värde kapas eller utföras av robotar vilket leder till mer tid att lägga på själva revisionen och andra värdeskapande moment. Respondent 5 kan inte se några negativa effekter med digitaliseringen förutsatt att man inte använder den på fel sätt men beskriver att det finns vissa utmaningar den har medfört. Den främsta utmaningen är att få regelverken och de möjligheter som finns med tekniken att fungera ihop, men eftersom allt blir mer

uppkopplat och sammankopplat så tror respondent 5 att nya regelverk blir en naturlig del av utvecklingen i digitaliseringen.

Respondent 5 anser inte att digitaliseringen nödvändigtvis leder till ett mer tidseffektivt arbete på grund av olika regelverk, även om ökad kvalitet och effektivitet är två uppenbara effekter av digitaliseringen. Dokumentation och rapportering har påverkats genom digitala signeringar samt mer lättillgängliga och bättre sätt att presentera det revisorerna har kommit fram till. Respondent 5 är osäker på om digitaliseringen har lett till fler eller färre fel i revisionen men anser att genom möjligheten att analysera hela dataset kan det göras relationskontroller som ger ett visst stöd. Vidare beskriver respondent 5 att hen har märkt av stora skillnader i arbetsuppgifterna nu jämfört med när hen började att arbeta som revisor då mycket skedde med papper och penna medan allt nu sker digitalt.

“Jag var med på papper och penna tiden, givetvis hade vi datorer också men på de här mindre revisionerna som man började på, så hade man papper och penna och skrev huvudarbetspapper så det har hänt jättemycket.” - Respondent 5

Genom ökade digitala arbetsmoment anser respondent 5 att kompetensen inom IT behöver bli bättre, framför allt inom system och teknik. Tekniken är viktig för att kunna hålla isär moment och arbetsuppgifter och alla behöver inte kunna allting utan det blir mer av ett lagarbete där man har kompetens inom olika områden. Själv känner hen att hen har en ändamålsenlig kompetens inom IT men att det alltid finns utrymme för att vidareutvecklas. Respondent 5 tror att det är enklare för de som har växt upp i ett digitalt landskap att snabbt utvecklas och bli duktiga men att man samtidigt kompletterar varandra eftersom man jobbar med olika delar av revisionen. Det finns även delar som tekniken inte kan utföra vilket kräver en högre kompetens och erfarenhet hos människan. Respondent 5 tar även upp att det är många som pratar om AI, men att det är få som faktiskt använder det inom revisionen. Hen menar att det är svårt att avgöra hur man kan förlita sig på det och hur man vet att AI:n är tränad på rätt sätt. Respondent 5 beskriver vidare att de har vissa pilotprogram på en global nivå men inget som de använder på en nationell nivå ännu.

Respondent 6

Respondent 6 har jobbat med revision i över 15 år och arbetar på en större revisionsbyrå.

Respondent 6 anser att den största förändringen som har skett inom branschen till följd av digitaliseringen är att det inte längre finns fysiska papper, utan allt sker numera digitalt. Vidare beskriver respondent 6 att de inte ens får ha fysiska underlag, så om de skulle få fysiska papper av kunderna så ser de till att scanna in dem, men även kunderna är färdiga med fysiska papper och använder själva digitala verktyg.

“Så den största förändringen är att jag i min dator kan genomföra en revision från början till slut utan att behöva leta efter pärmar eller behöva efterfråga papper som kanske finns hos någon i teamet.” - Respondent 6

Respondent 6 beskriver att det finns flera aspekter till varför de använder digitala verktyg, men att en ökad effektivitet är den främsta aspekten. Det blir även lättare vid hanteringen av dokument, det finns lagliga krav på att revisionen skall dokumenteras på ett visst sätt och om man skulle använda sig av fysiska papper så finns det en risk att dessa tappas bort och att man då inte kan uppfylla dessa krav. Därmed utgör digitaliseringen en extra säkerhet vid

förvaringen av dokument. Det finns även en miljöaspekt av att utföra arbetet digitalt och lagra alla dokument digitalt.

“Det finns också en miljöaspekt till det, jag tror att antalet papper som skrevs ut förut, det är många skogar som har gått åt.” - Respondent 6

Vidare beskriver respondent 6 att hen anser att de har kommit väldigt långt i digitaliseringen, redan för några år sedan kom det en regel som stadgade att det inte var tillåtet att ha fysiska underlag vilket bidrog till ytterligare digitalisering. Byrån använder sig av deras digitala verktyg EY-canvas som är deras projektledningsverktyg inom revision och de har även ett intranät med all information som utgår från share-point. Byrån följer ISA (international audit standards) och därmed behöver de ha dels en planering, en understanding of business, genomföra substansgranskningar samt dra slutsatser. Genom hela processen måste alla olika ställningstaganden dokumenteras och EY-canvas är anpassat så att verktyget steg för steg meddelar vad som skall göras. Det är även möjligt att skraddarsy olika infallsvinklar om man vill granska bolaget på ett särskilt sätt och verktyget är väldigt anpassningsbart. Det är även möjligt att koppla in kunderna till verktyget så om en kund vill skicka ett underlag sker det inte via mail utan revisorn skapar en mapp i verktyget där kunden kan skicka in underlaget direkt, detta medför ett starkare gdpr skydd. Digitala verktyg används under hela revisionsprocessen och de senaste två åren har det även blivit mycket vanligare med digitala signeringar där byrån använder ett verktyg som heter Penneo.

“Jag kommer i år inte att skriva på en enda revisionsberättelse fysiskt utan allt sker elektroniskt och det är inte bara i slutskedet när jag skriver på revisionsberättelsen utan även i uppdragsbrev i början av revisionen sker numera elektroniskt där jag och kunden behöver skriva på uppdragsbrevet.” - Respondent 6

Respondent 6 anser att digitaliseringen gör störst nytta i dokumentationen av underlag eftersom allt numera finns på ett ställe och det är enkelt att hitta det. Den största positiva effekter av digitaliseringen är att deras och kundernas arbete kan utföras mer effektivt. Respondenten anser inte att det finns några negativa effekter av digitaliseringen förutom att man blir sittandes mer vid datorn. Dock kan det lätt bli ett information overload då det är lättare att begära in mycket underlag när allt finns digitalt och man inte behöver skriva ut några papper, men denna aspekt fanns även när alla underlag var fysiska eftersom det hände att kunder skickade alldeles för mycket underlag även då.

Vidare anser respondent 6 att digitaliseringen leder till ett mer tidseffektivt arbete eftersom det är mycket lättare att vara informerad. Respondent 6 beskriver att hen kan se exakt vad hens team gjorde igår eller gör i detta nu, vilket inte var möjligt förr i tiden när de hade sitt arbete i en pärm eller liknande. Respondent 6 beskriver även att byrån inte hade klarat av Covid-19 på samma sätt om inte allting hade varit digitalt, utan det hade blivit mycket svårare. Rapporteringen av revisionen som sker via en powerpoint har inte förändrats särskilt mycket till följd av digitaliseringen, den största skillnaden är att powerpointen inte längre skriv ut och hanteras fysiskt som den gjorde för 2-3 år sedan utan att den nu är digital. Den största skillnaden vid rapporteringen av revisionsberättelsen är att den nu skrivs på elektroniskt.

Till följd av digitaliseringen anser respondent 6 att det görs färre fel. Idag används dataanalys i stor utsträckning och man kan inhämta data med hjälp av SIE-filer, alla data läggs in i olika dataanalysverktyg och där kan man se exempelvis alla intäkter i stället för ett stickprov på

endast en intäkt. Detta gör att det blir enklare att hitta avvikande intäkter, förut handlade det mer om tur, om man hade turen att välja ett stickprov som råkade vara fel. Respondent 6 beskriver vidare att arbetsuppgifterna inte har ändrats så mycket sedan han började att arbeta som revisor, men att sättet man utför dem på har ändrats. Förut var det mycket fysisk hantering av papper, att bläddra i pärmar och pricka rapporter manuellt, allt detta görs idag digitalt vilket är den största skillnaden.

“Jag har svårt att säga att jag har IT-kompetens eller att den har ökat, men det finns en väldigt bra bas och ett skyddsnet som jag kan ställa frågor till.” - Respondent 6

Respondent 6 beskriver att IT-kunskaper påverkar arbetet, men att det samtidigt finns väldigt bra stöd att få internt. Hen beskriver att hen känner sig begränsad i sitt arbete av sina IT-kunskaper men att det alltid finns någon i teamet som kan hjälpa till med en lösning eller att man kan höra av sig till deras IT-helpdesk som alltid finns tillgänglig.

5. Diskussion

I detta kapitel kommer det empiriska kapitlet att analyseras utifrån den teoretiska referensramen och tidigare forskning som framkommit i studien. TOE-ramverket kommer även användas för att bidra till förklaringen till varför skillnaderna mellan byråerna uppstår.

5.1 Mindre byråer

Samtliga respondenter beskriver att digitaliseringen har medfört stora förändringar och lett till en ökad effektivisering av arbetet vilket stämmer överens med den bild tidigare forskning har presenterat. Kairos Future (2016) beskriver att digitaliseringen och övergången till molnbaserade tjänster bidrar till bland annat lägre kostnader samt en ökad effektivitet och flexibilitet, vilket till viss del respondenterna också menade på. Det som skiljde sig var att inte någon av respondenterna uppmärksammade att det bidrar till lägre kostnader. Ghasemi et al. (2011) beskriver att automatiserade revisionsprogram och molnbaserade lösningar ökar effektiviteten inom revision och Abou-El-Sood (2015) beskriver att användningen av IT förbättrar möjligheten för revisorer att utföra olika arbetsuppgifter och bidrar till en högre effektivitet.

Abou-El-Sood (2015) beskriver att det finns en brist på kunskap inom IT och att detta begränsar användningen av digitala verktyg, vilket stämmer överens med respondenternas upplevelser. Alla respondenter beskriver att det behövs en grundläggande IT-kompetens för att kunna hantera de digitala verktygen samt förstå kundernas verktyg och processer. Samtliga respondenter anser att de har tillräcklig IT-kompetens för att utföra deras arbete men att kompetens inom IT kommer att bli ännu viktigare och att deras IT-kunskaper kan bli bättre. Respondent 1 beskriver att en möjlig negativ effekt av digitaliseringen är revisionen kan brista i det fall revisorerna inte har tillräcklig IT-kunskap för att hantera de digitala verktygen. Respondent 3 beskriver att hans byrå inte har kommit så långt i implementeringen av digitala verktyg och att hen har förståelse för de verktyg som byrån använder men har inte kunskap om det kommer till mer komplicerade verktyg som exempelvis AI. Eftersom mindre revisionsbyråer inte har samma möjligheter att utveckla egna digitala verktyg och därmed ofta får en begränsad användning av digitala verktyg kan detta även innebära att de kunskapsmässigt hamnar efter när det kommer till IT-kompetens, vilket ytterligare kan leda till att de mindre byråerna hamnar efter i implementeringen av digitala verktyg.

5.1.1 Planeringsfasen

Bhimani och Willcocks (2014) beskriver i sin studie att digitaliseringen ökar effektiviseringen och flexibiliteten i verksamheter. Respondent 1 och 2 använder bland annat molntjänster och respondent 1 anser att molnlösningar har ökat möjligheten till och tillgängligheten för information. Respondent 1 beskriver även att molnlösningar har bidragit vidare till ökad effektivisering eftersom arbetet blir mer flexibelt genom att det kan göras platsberoende. Respondent 2 och 3 beskriver att digitaliseringen har lett till en ökad effektivitet genom en bättre hantering av dokument och lagring samt en bättre möjlighet till delning av arbetsuppgifter till följd av digitaliseringen. Respondent 2 beskriver att genom en bättre hantering av data ges det mer möjlighet att fokusera på de viktiga delarna av revisionen, tid som tidigare har behövt läggas på arbetsmoment som inte tillför något till revisionen, som till exempel pappershantering och kopiering, kan nu i stället läggas på

revisionen vilket bidrar till effektivisering av arbetet. Respondent 3 anser att den största förändringen inom revisionsyrket till följd av digitaliseringen har skett i de underliggande redovisningsprocesserna, genom bland annat lagring av verifikationer och material, vilket även påverkar revisionsprocessen. Respondent 3 beskriver att den ökade digitaliseringen inom redovisning har lett till en effektivare revision då allt kan samlas på samma ställe samt att revisionen blir mer flexibel och platsoberoende. Kairos Future (2016) beskriver att molntjänster medför tidsbesparing, en ökad effektivisering, att revisionen blir platsoberoende, en större möjlighet att dela arbetsuppgifter och dokument till kollegor samt minskning av kostnaderna vilket ligger i linje med hur respondenterna upplever följderna av digitaliseringen.

5.1.2 Granskningsfasen

Abou-El-Sood (2015) beskriver i sin studie att användningen av IT och datorer leder till en högre och mer konsekvent revisionskvalitet och att IT bland annat kan användas för att utföra tester på en hel population i stället för ett stickprov vilket bidrar till en mer pricksäker revision. Även Ghasemi et al. (2011) beskriver att IT har lett till en högre tillförlitlighet av revisionsinformationen. Tidigare forskning menar alltså att med hjälp av de verktyg som digitaliseringen har bidragit till så kan revisionen utföras med större säkerhet och få en bättre kvalitet, vilket stämmer bra överens med den bild som respondenterna ger av hur digitaliseringen har påverkat revisionsyrket. Respondent 1 beskriver att digitaliseringen medför att revisionen kan genomföras med en större säkerhet och att det är möjligt att göra en mer omfattande revision. Med hjälp av dataanalysverktyg kan de granska större mängder data och det är enklare att upptäcka avvikelser. Respondent 1 beskriver även att digitaliseringen har lett till en mer automatiserad revision vilket har medfört att vissa enklare manuella arbetsmoment inte behöver utföras vilket ger mer tid till analys och bedömning. Respondent 2 och 3 anser att det görs färre fel i revisionen till följd av digitaliseringen, de beskriver att det finns system som kontrollräknar och ger varningar samt att det inte går att lämna in en felsummerad årsredovisning.

Respondent 2 beskriver att digitaliseringen har bidragit till mervärde för kunderna till följd av den tidseffektivisering som digitaliseringen har lett till genom bland annat bättre dokumenthantering. Respondent 3 beskriver att de inte har kommit särskilt långt i digitaliseringen inom revision men att de använder sig av digital lagring för att enklare kunna söka och hitta i dokument samt kunna enkelt och smidigt kunna gå tillbaka till äldre akter. Byrån använder även transaktionsanalysprogram för att genomföra analyser och sökningar i granskningsfasen. Respondent 3 beskriver att de varken använder sig av AI, big data eller molnbaserade lösningar men att byrån kommit i kontakt med molnbaserade lösningar genom kunder som har gjort bokslut i molnbaserade lösningar. Lowe et al. (2018) förklarar att detta kan bero på att mindre revisionsfirmor ofta inte hanterar kunder med mycket komplex IT vilket innebär att de själva inte behöver investera i komplex IT. Vidare beskriver Lowe et al. att mindre byråer oftast har mindre resurser att investera i IT vilket även är en anledning till att de inte har kommit så långt i implementeringen av IT. Respondent 3 beskriver själv att byrån är väldigt styrd av programvaru-leverantörerna och menar att det är både för kostsamt och tidskrävande för byrån att själva skapa och utveckla egna digitala verktyg vilket ligger i linje med Lowe et al. studie.

Samtliga av respondenterna från de mindre byråerna anser att digitaliseringen haft störst påverkan på granskningsfasen av revisionen. Respondent 1 beskriver att byrån främst använder analysverktyg och molnlösningar och dessa används främst i planerings- och

granskningsfasen. De använder digitala verktyg för att kunna effektivisera arbetet, öka tillgängligheten samt minska risken för manuella misstag. Respondent 2 beskriver att hans byrå använder sig av digital redovisning med olika attestflöden och möjligheten att attestera digitalt via mobilappar samt SIE-filer som medför att revisorn får en bättre överblick över kundens verksamhet vilket är till nytta i planerings- och granskningsfasen.

5.1.3 Rapporteringsfasen

Vi kan konstatera att de mindre revisionsbyråerna använder sig av digital dokumenthantering och dataanalysverktyg, respondent 1 och 2 använder sig även av molnbaserade lösningar. Ingen av de mindre byråerna använder sig av AI eller big data. Detta ligger i linje med figur 2 undersökning som beskriver att användningen av enklare automatiserade verktyg och tekniker, exempelvis dataanalys, används i en större utsträckning än mer komplicerad IT, exempelvis AI (Revisions Inspektionen, 2021). Figur 3 kom även fram till att de digitala verktygen företagen använder har haft störst påverkan på granskningsfasen (Revisions Inspektionen, 2021) vilket stämmer överens med den bild som respondenterna själva har. Detta kan bero på att mindre byråer är mer beroende av programvaruleverantörer än vad de stora byråerna är eftersom det är både dyrt och tidskrävande att utveckla egna digitala verktyg vilket innebär att de mindre byråerna inte har samma möjligheter som större byråer (Lowe et al., 2018). Vidare beskriver Lowe et al. att detta innebär att mindre byråer kan hamna efter i konkurrensen och det kan även skapa en ekonomisk barriär mellan mindre och större byråer som påverkar effektiviteten i revisionen. Eftersom de mindre byråerna inte har kommit lika långt i implementeringen av digitala verktyg kan de även ses som technology laggars (Lowe et al., 2018).

Alla tre respondenter beskrev att rapporteringsfasen har påverkats minst av digitaliseringen. Respondent 3 beskrev att de har möjlighet att skicka in exempelvis revisionsberättelsen digitalt men att den då behöver skickas in tillsammans med årsredovisningen eftersom det digitala verktyg de använder sig av inte är tillräckligt utvecklat för att kunna skicka in dessa separat. Detta har lett till att denna funktion inte används av byrån ännu.

5.2 Större byråer

Abou-El-Sood et al (2015) tar upp att IT får en viktigare roll i yrket för att kunna förbättra revisorns utförande av uppgifter, samt öka kvalité och effektivitet, så kan man se att det går i linje med respondenternas egna tankar om den digitala utvecklingen. Respondent 4 anser att det blir allt viktigare för revisorerna att inte bara kunna använda verktygen utan även kunna förstå underlaget och hur verktygen verkligen fungerar för att de ska vara användbara i processen. Även att de är på en konstant utvecklande resa, där deras digitala verktyg alltid är under utveckling. Samtidigt hade respondent 5 liknande tankar och ansåg att det kommer bli allt viktigare i framtiden för revisorer att ha en IT-kompetens, dock menade hen att en enskild person inte behöver ha kunskap om allt, utan att det handlar om ett lagarbete, där olika personer har olika kompetenser. Även respondent 6 menade att det fanns en ökad IT-kompetens, men att hen själv inte märkt någon större skillnad, utan istället har en IT-support som alltid är tillgänglig, vilket gör att de alltid kan luta sig på dem vid en brist på kompetens.

När det kommer till AI utvecklingen, så stämmer respondenternas svar överens med vad revisions inspektionen (2021), kom fram till, alltså att företag inte använder AI i så stor utsträckning, utan att det fortfarande är enklare automatiserade verktyg och tekniker,

exempelvis dataanalys som används. Respondent 5 nämnde bland annat att de är mycket prat om AI, men få som använder det. Det är dock under utveckling och vissa pilotprogram är under process, men att det inte finns något aktivt användande av det. Resterande respondenter hade inget att nämna om det. Tittar man tillbaka på figur 2 (Revisorns Inspektionen, 2022), kan man se att det överensstämmer till viss del, då de är många pilotprogram på en global nivå, men få som infört det i deras verksamhet

5.2.1 Planeringsfasen

Planeringsfasen består av flertalet rutiner och processer som används för att samla ihop ett underlag till revisionen (FarOnline, 2006). Dessa rutiner och processer är idag ofta implementerade i digitala verktyg för att bli ett hjälpmedel för revisorerna och se till så att inga steg missas. Respondent 6 nämner bland annat deras egenutvecklade verktyg som de lutar sig mot under hela processen och som blir ett viktigt hjälpmedel redan från start i planeringsfasen. Både respondent 4 och respondent 5 menar dessutom att det är i planeringsfasen som de digitala verktygen är av störst nytta. Respondent 5 som poängterade att de dataset som tas in i den fasen gör det möjligt för dem att kunna skapa en inledande analytisk granskning och se trender och samband. Även respondent 4 menade att de digitala verktygen var viktiga här och tydde att de hade störst betydelse i riskbedömningen. Eftersom revisorn inte behöver ta samma revisionsrisk för alla, utan i stället göra individuella bedömningar (Carrington, 2014) underlättar de digitala verktygen riskbedömningen och bygger en säkrare grund.

5.2.2 Granskningsfasen

Vid den andra fasen, granskningsfasen som består av att välja metoder, åtgärder som ligger till grund för granskningsplanen (Eklöv Alander, 2019), har det skett stora förändringar. Genom digitaliseringen menar samtliga respondenter att det blivit lättare att genomföra en säker och kvalitativ granskning. Respondent 4 menar att det dels beror på att det kvalitativa underlaget från planeringsprocessen leder till en stabil grund för granskningen med. Det som var viktigt att ta med sig var dock att det finns en betydelse av att förstå datans innebörd för att kunna bedöma om informationen går att förlita sig på eller inte. Som Alles och Gray (2018) tar upp i sin artikel, så blir det allt viktigare bedöma huruvida datan som används är trovärdig eller inte, då big data tar in en stor mängd data. Respondent 6 uppmärksammade att de utgår från ISA, vilket innebär att granskningsplanen även ska ta upp karaktären, omfattningen och tidpunkten för de åtgärder som sker inom granskningsfasen (FarOnline, u.å.) och menade att deras digitala verktyg blir ett hjälpmedel i denna process och speciellt till substansgranskningarna. Alltså den process där revisorn granskar ett företags resultat- och balansräkning, samt löpande bokföring (Eklöv, Alander, 2019). Både respondent 4 och respondent 5 menar även att granskningsfasen blir lättare då de kan ta in en större mängd data och kunna analysera hela populationer i stället för att enbart analysera stickprov. Respondent 5 tog även upp att det är ett hjälpmedel vid granskning av andra rutiner, processer och flöden, genom att förenkla möjligheten att analysera olika typer av bokföringsordrar, dataset och stickprover. Samtliga respondenter beskrev dessutom hur alla data är digital och inte längre i pärmar vilket överensstämmer med Bhimani och Willcocks (2014) förutsägelse att verksamheter kommer använda sig av mer molnbaserade lösningar och på så sätt bli mer virtuella och informationsbaserade.

5.2.3 Rapporteringsfasen

Samtliga av respondenterna menade att rapporteringsfasen utfördes i princip helt digitalt numera. Rapporteringsfasen består som sagt av revisorns undertecknande av företagets revisionsberättelse, samt revisorspåteckningen (Eklöv, Alander, 2019) och respondent 6 menar att hen i år inte har varit i behov av att skriva på en enda revisionsberättelse fysiskt utan har haft möjlighet att skriva på samtliga digitalt. Samtliga menade dock på att det är den fas som har påverkats minst av digitaliseringen och att de idag kan utföra fasen digitalt.

5.3 Skillnader i teknologi, organisation och omgivning

Den största skillnaden mellan de stora och de små byråerna är att de stora byråerna har kommit längre i implementeringen av digitala verktyg och använder mer avancerade digitala verktyg som exempelvis big data och har börjat med pilotprogram av AI. Enklare teknik används dock fortfarande i störst utsträckning, som exempelvis dataanalys och molnbaserade lösningar, och denna teknik används av både större och mindre byråer. Det går dock att se en skillnad i att det är används i en större utsträckning hos större byråer, respondent 3 beskriver att de endast använder dataanalysverktyg men inte molnbaserade lösningar. De större byråerna beskriver att de använder big data och dataanalysverktyg för att testa hela populationer i stället för bara stickprov och där har de mindre byråerna inte kommit lika långt. I de mindre byråerna används dataanalysverktyg för att rikta olika stickprov mot transaktioner och verifikationer som påvisar avvikelser för att enklare kunna upptäcka väsentliga avvikelser men de testar inte hela populationer.

De större byråerna beskriver även att de utvecklar och använder egna digitala verktyg medan de mindre byråerna beskriver att det är för tidskrävande och kostsamt att utveckla egna digitala verktyg och därmed är de beroende av programvaruleverantörer. Lowe et al. (2018) beskriver att mindre byråer ofta har mindre resurser att investera i IT, vilket stämmer överens med den bild som respondenterna ger. Bhimani och Willcocks (2014) beskriver i sin studie att molnlösningar till stor del handlar om service och flexibilitet och att bolag enkelt och billigt kan använda dessa samt även outsourcing för att testa olika lösningar. Detta är ett alternativ för att mindre byråer ska få möjlighet att komma ikapp de större bolagen i implementeringen av digitala verktyg. Bhimani och Willcocks beskriver vidare att molnlösningar dock kan leda till utmaningar kopplade till säkerhet, regelverk samt leverantörskontrakt vilket kan leda till utmaningar att styra verksamheten och upprätthålla strategisk kontroll. Detta kan ytterligare förklara att mindre byråer ligger efter med implementeringen av digitala verktyg. Lowe et al. (2018) beskriver även att implementeringen och användningen av IT kan skilja sig åt mellan stora och små byråer eftersom större byråer ofta har kunder som använder sig av mer komplex IT, vilket inte är lika vanligt hos mindre byråer. Detta leder till att de större byråerna behöver investera i mer komplex IT för att kunna granska sina kunder på ett effektivt sätt.

Både de större och de mindre byråerna ansåg att digitaliseringen haft störst påverkan på planerings- och granskningsfasen medan rapporteringsfasen inte hade påverkats lika mycket. De större byråerna märker större påverkan på planeringsfasen än vad de mindre byråerna gör och de större byråerna använder big data, dataanalysverktyg och molnlösningar för att göra en inledande analytisk granskning och riskbedömning. Respondent 6 nämner även att de använder ett egenutvecklat verktyg för att få stöd att genomföra revisionen och att det är till stor hjälp i planeringsfasen. Detta skulle kunna förklaras av Lowe et als (2018) teori om att större byråer ofta har kunder med mer komplex IT vilket gör att de större byråerna behöver investera mer i IT för att kunna granska dessa kunder. Abou-El-Sood (2015) beskriver även att byråns storlek påverkar användningen av IT och att användningen är högre hos big four byråer jämfört med mindre byråer, vilket stämmer överens med vår studie.

Alla respondenter ansåg att de hade tillräckliga IT-kunskaper för att utföra deras arbete men många respondenter ansåg samtidigt att de kunde bli bättre och vissa områden saknar de kunskap inom. Respondenterna var överens om att kunskap inom IT är viktigt för att kunna hantera de olika digitala verktygen och förstå kundens verktyg och processer. Den största skillnaden vi kan se när det kommer till IT-kunskaper är att de större bolagen har ett bättre IT-stöd, de större bolagen beskriver att de har tillgång till IT-support och att de även kan få stöd av kollegor medan de mindre byråerna inte hade lika utvecklade IT-supporter de kunde vända sig till. Detta innebär att de större byråerna enklare och i större utsträckning kan få stöd och hjälp när det behövs vilket medför att det blir lättare att implementera och hantera digitaliseringen. Denna bild stöds även av Abou-El-Sood (2015) som beskriver att det finns en brist på kunskap som begränsar användningen av IT och att implementeringen och användningen av digitala verktyg kan skilja sig åt beroende på byråns storlek.

5.3.1 Teknisk kontext

Enligt H. Li et al. (2018) är den tekniska kontexten beroende av hur den tekniska infrastrukturen ser ut idag och hur lätt den kan hantera en förändring. Utifrån respondenterna kan man se att det finns en viss spridning inom detta område. Respondent 4, 5 och 6 kan ses som att ha en bättre teknisk infrastruktur, då de har lättare att utveckla egna verktyg utifrån deras behov, samt så är deras tekniska kompetens på en nivå där de menar att de kan hantera de verktyg som de använder idag. Respondent 1, 2 och 3 saknar möjligheten att kunna utveckla egna verktyg och saknar till viss del en förståelse för hur vissa digitala verktyg fungerar. Respondent 3 tar exempelvis upp att hen inte har förståelse för AI, men att hen hade kunnat lära sig med utbildning. H. Li et al. (2018) menar användningen av digitala verktyg även påverkas av revisionsbyråernas kunder, där kunder som är längre fram i utvecklingen också söker sig till byråer som också använder sig av liknande system, vilket innebär att de större byråerna antagligen också har större behov av att ligga i en framkant. Detta stämmer även överens med vad respondent 4 beskrev, då hen menade att deras utveckling bland annat påverkades av deras klienter men även samhället och de själva.

5.3.2 Organisatorisk kontext

Den organisatoriska kontexten syftar till största del till byråns egna resurser, samt strukturen mellan anställda, kommunikationsprocessen, storleken på företaget och mängden slack resurser (H. Li et al., 2018). Vid en implementering av ett nytt digitalt verktyg har respondenterna på de större byråerna tillgång till andra med kompetens, om de själv saknar den, antingen via inter support eller medarbetare. De mindre byråerna saknar då en intern support som kan bidra till en utvecklad kompetens. De mindre byråerna kan därför vara begränsade av att få support via leverantörerna av programvaran. Respondent 6 nämner även att de arbetar mycket i lag vilket kan tyda på en decentraliserad styrning på byrån, vilket enligt Y.K. Dwivedi et al. (2011) oftare förknippas med att vara mer anpassningsbara och ha lättare för att ta in förändring. De mindre byråerna är består av ett mindre antal anställda och det blir därför svårt för de att kunna utföra arbete på det sättet. Dock kan det i implementeringsfasen vara lättare för centraliserade företag att genomföra förändringen.

Enligt Bhuyan och Dash (2018) finns det en symbios mellan ett företags resurser och dess teknologiska investeringar. Detta kan man även se i denna studie, då även om de mindre byråerna använder sig av molnlösningar i form av digital dokumentation, så är de längre bak i digitalisering än de större byråerna. De större byråerna har mer resurser och lägger också

större fokus på tekniska investeringar. Li et al. (2018) menar på att större företag har kapacitet att få tillgång till komplexare verktyg medan de mindre använder sig av mer grundläggande verktyg. Utifrån intervjuerna som har genomförts är det svårt att säga huruvida verktygen som samtliga byråerna använder sig ger olika resultat eller om de har liknande funktioner. Men utifrån respondenternas svar verkar det som att många verktyg berör samma delar av processen men i olika omfattning. Det är dessutom ingen av respondenterna som känner att de inte besitter den IT-kompetens som krävs och hade kunnat utveckla den med utbildning eller support.

5.3.3 Omgivningens kontext

När det kommer till omgivningen kontext berörs branschens struktur, mängden leverantörer av digitala tjänster och statliga regleringar (H. Li et al., 2018). Revisionsbranschen är som tidigare nämnt efter i digitaliseringen om man jämför med andra branscher (Revisorsinspektionen, 2022), men samtliga respondenter menar på att de alla är för digitaliseringen och vill ta de möjligheter som presenterar sig. Det finns en stor skillnad i utvecklingen mellan små och stora revisionsbyråer som respondent 3 nämnde så är de begränsade av leverantörerna men vill utvecklas när det går. Detta överensstämmer med H. Li et al. (2018) som menar att större företag som arbetar med utveckling även kan påverka de mindre företagen i samma bransch. Alltså att en ökad teknisk utveckling bland de större bolagen, även leder till att de mindre bolagen investerar i teknisk utveckling.

H. Li et al. (2018) nämner även mängden leverantörer av digitala tjänster som en påverkande faktor. De större byråerna har en större tillgänglighet till detta, då de ofta har mer kapital och kan utveckla egna verktyg. Respondent 6 nämner bland annat deras egenutvecklade verktyg som blir ett hjälpmedel under hela revisionsprocessen för de. Medan respondent 3 poängterade att de är styrda av deras leverantörer av digitala tjänster, då det blir för kostsamt och tidskrävande för dem att utveckla verktygen själva. När det kommer till statliga regleringar så kan de både vara positiva och negativa och respondent 5 nämner bland annat att det är viktigt att de statliga regleringarna också hänger med i utveckling och anpassas efter vad som förändras. Vidare menade respondent 5 att det måste finnas ett samspel mellan den digitala utvecklingen och de statliga regleringarna.

6. Slutsats

I detta kapitel presenteras de resultat som framkommit och som besvarar studiens frågeställningar, en avslutande diskussion och förslag till fortsatt forskning.

Sammanfattningsvis var syftet med studien att skapa en ökad förståelse hur digitaliseringen har påverkar revisionsprocessen och undersöka huruvida användningen och utvecklingen skiljer sig mellan små och stora revisionsbyråer. För att möjliggöra ett resultat och besvara uppsatsens frågeställningar genomfördes semistrukturerade intervjuer med sex auktoriserade revisorer och utifrån diskussionskapitlet är det möjligt att besvara frågeställningarna:

- Hur har olika digitala verktyg påverkat revisionsprocessen och i så fall varför?
- Finns det någon skillnad i utveckling mellan små och stora revisionsbyråer och vad kan i så fall ha påverkat detta?

6.1 Framkommen slutsats

Utifrån den informationen som framkommit ur studien kan man se att digitala verktyg har haft en stor inverkan på revisionsprocessen. De digitala verktygen som används idag har lett till ett effektivare arbete genom att enklare, manuella arbetsuppgifter nu kan utföras med hjälp av digitala verktyg. Eftersom revisionen har blivit mer automatiserad och all dokumenthantering numera sker digitalt så kan revisorerna nu lägga mer tid på att utföra själva revisionen vilket bidrar till en bättre revision och även till att ge kunderna mervärde. Revisorerna beskriver även att deras arbete har blivit roligare i och med att monotona arbetsuppgifter som inte direkt tillför något till revisionen har minskat. Digitaliseringen har även bidragit till att revisionen har blivit mer flexibel vilket ytterligare ökar effektiviteten i verksamheterna. Genom molnbaserade lösningar kan revisorerna få tillgång till materialet när och var de vill, de kan även enkelt dela med sig av arbetsuppgifter och dokument till kollegor på ett mycket enklare och smidigare sätt. Även genom utvecklingen och användningen av AI kan verksamheter öka effektiviteten eftersom AI:n inte behöver ta några pauser utan kan arbeta dygnet runt. Dock kan det vara svårt att veta om AI:n är rätt upplärd och det behövs resurser för att kontrollera detta.

Respondenterna upplever att digitaliseringen har haft störst påverkan på planeringsfasen och granskningsfasen. Genom molnbaserade lösningar, dataanalysverktyg och big data får revisorerna en bättre grund för revisionen redan i planeringsfasen när de genomför en riskbedömning. Detta underlättar för att göra en säkrare och mer omfattande revision i granskningsfasen. Genom dataanalysverktyg är det möjligt att granska större mängder data och enklare upptäcka avvikelser då olika stickprov kan riktas mot transaktioner och verifikationer som påvisar avvikelser. Genom big data kan revisorerna utföra test på hela populationer i stället för endast på stickprov vilket bidrar till en mer omfattande och pricksäker revision.

Under genomförandet av studien har det framkommit att det finns stora skillnader i den digitala utvecklingen mellan små och stora revisionsbyråer. Den främsta skillnaden som har uppmärksammades var att de större byråerna använder sig av mer avancerad teknik och på en bredare vidd. De större revisionsbyråerna använde sig av digitala verktyg under hela revisionsprocessen och gör numera allting digitalt. De mindre revisionsbyråerna använder sig

också av till viss del samma verktyg som de större byråerna, så som molnlösningar och analysverktyg, men inte i ett lika stort omfång och ofta använder de sig av enklare teknik. Skillnaden mellan de kan därmed bero på både storleken på företaget och mängden resurser som de har möjlighet att använda. De större revisionsbyråerna utvecklar dessutom egna digitala verktyg och har tillgång till intern IT-assistans. I och med att de större byråerna har mer resurser och kapital kan de kontinuerligt utveckla verktyg som behövs för att utveckla deras processer och rutin som anpassade för just deras verksamhet. De mindre byråerna har inte den möjligheten utan är beroende av leverantörerna av digitala verktyg och får därmed också tillgång till mer standardiserade programvaror som är uppbyggda för att kunna implementeras på en mer grundläggande nivå. Det framkommer även att de verktyg som de mindre byråerna använder, som de anser är framsteg i deras digitalisering, är sådant som de större byråerna redan har använt sig av under en längre tid. Sammanfattningsvis kan man se att samtliga tre kontexter som ingick i TOE-ramverket bidrar till att öka förståelsen för varför dessa skillnader uppstått.

6.2 Avslutande diskussion

Denna studie har bidragit till en ökad förståelse för hur digitaliseringens utveckling har påverkat revisionsprocessen, men också hela revisionsbranschen. Studien bidrar även till att vidare undersöka skillnaden mellan större och mindre revisionsbyråer då tidigare forskning i stor utsträckning fokuserar på större bolag, som exempelvis the big four. Det har blivit klart att revisionsbranschen befinner sig i en utvecklande fas när det kommer till digitaliseringen och är långt ifrån att uppnå deras fulla potential. Samtliga byråer var medvetna om att de befann sig i en utvecklande process och menade på att de bara kommer fortsätta utvecklas. Tidigare forskning menar också på att det finns mycket kvar att utveckla genom AI och så vidare. Studiens resultat visar också att det finns en stor skillnad av användningen av digitala verktyg mellan små och stora byråer. Under genomförandet blev det också uppmärksammat att byråernas digitala verktyg också påverkas av deras klienter, samhället och de själva. Där de större byråerna måste vara i framkant i utvecklingen både för att vara konkurrenskraftiga och för att kunna ge mervärde till deras klienter och anpassa sig till de digitala verktyg som klienterna använder. Dessutom begränsas möjligheterna i utvecklingen till viss del av statliga regleringar, vilket leder till att digitaliseringen inte kan utvecklas i en för snabb takt.

6.3 Förslag till fortsatt forskning

Ett förslag till fortsatt forskning är att i stället för att genomföra en undersökning med kvalitativ metod, i stället genomföra en med kvantitativ metod. Förslagsvis genom att använda sig av enkät eller liknande för att få en större räckvidd och därmed nå ut till fler revisorer. Utifrån våra undersökningar så fanns det inte så mycket information att hitta när det kommer till digitaliseringens spridning och användning i små byråer, så det hade därför varit intressant att utveckla det och genom en kvantitativ metod kunna generalisera mer hur det ser ut i ett bredare omfång. Vår studie utgick dessutom enbart från små och stora revisionsbyråer och tar därmed inte upp de byråerna som befinner sig emellan, det finns därmed ett spann mellan de små och stora revisionsbyråerna som går att undersöka.

Referenslista

Abou-El-Sood, H., Kotb, A., Allam, A. (2015). Exploring auditors perceptions of the usage and importance of the audit information technology. *International Journal of Auditing*, 19. <https://doi.org/10.1111/ijau.12039>.

Alles, M., & Gray, G. (2018). The pros and cons of using big data in auditing: a synthesis of the literature and a research agenda. *Rutgers*. 1-37.

Bell, Emma, Bill Harley, and Alan Bryman. *Business Research Methods*. Sixth Edition Emma Bell, Bill Harley, Alan Bryman. ed. 2022. Print.

Bhimani, Alnoor, and Leslie Willcocks. "Digitisation, 'Big Data' and the Transformation of Accounting Information." *Accounting and Business Research* 44.4 (2014): 469-90
DOI: [10.1080/00014788.2014.910051](https://doi.org/10.1080/00014788.2014.910051)

Bhuyan, Sambit & Anusandhan, Siksha & Dash, Manoranjan. (2018). Exploring Cloud Computing Adoption in Private Hospitals in India: An Investigation of DOI and TOE Model. *Journal of Advanced Research in Dynamical and Control Systems*. 10. DOI: ISSN1943-023X

Bierstaker, J.L., Burnaby, P., & Thibodeau, J. (2001) The impact of information technology on the audit process: an assessment of the state of the art and implications for the future. *Managerial Auditing Journal*, 16(3), 159-164. DOI: [10.1108/02686900110385489](https://doi.org/10.1108/02686900110385489)

Carrington, Thomas. Revision. 2. [utök. Och Uppdaterade] Uppl. ed. 2014. Print.

Eklöv Alander, Gunilla. En Bok Om Revision. Upplaga 1 ed. 2019. Print.

FarOnline, (2006). *Revision - En praktisk beskrivning*.
https://www.faronline.se/dokument/r/revision_en_praktisk_beskrivning/ [Hämtat 220419]

FarOnline, (u.å). *ISA 300 Planering av revision av finansiella rapporter*
<https://www.faronline.se/dokument/isa/isa/isa300/> [Hämtat 220419]

Gulin, D., Hladika, M., Valenta, I. (2019). Digitalization and the Challenges for the Accounting Profession.
<https://hreak.srce.hr/file/365065> [Hämtat 220602]

Hogia, (u.d). *Revisionsprogram*
<https://www.hogia.se/affarssystem/produkt/revision> [Hämtat 220518]

J. Donald Warren, Jr., Kevin C. Moffitt, and Paul Byrnes. (2015), How Big Data Will Change Accounting. *Accounting Horizons* Vol. 29, No. 2, 2015, pp. 397–407. American Accounting Association DOI:10.2308/acch-51069

Kairos Future, (2016). *Nyckeln till framtiden: framtidens redovisning, revision och rådgivning i det digitala landskapet*.
<https://www.far.se/globalassets/pdf/nyckeln-till-framtiden.pdf> [Hämtat 220406]

Kokina, J., & Davenport, T.H. (2017) The Emergence of Artificial Intelligence: How Automation is Changing Auditing. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*. 14(1), 115-122. DOI:10.2308/jeta-51730

KPMG, u.å. *Analytics and AI*

<https://home.kpmg/se/sv/home/tjanster/radgivning/digital-transformation-and-innovation/analytics-and-ai.html> [Hämtat 220426]

KPMG, (2020). *KPMG Sverige först ut i lanseringen av unikt molnbaserat revisionsverktyg* <https://home.kpmg/se/sv/home/nyheter-rapporter/2020/02/kpmg-sverige-forst-ut-i-lanseringe-n-av-unikt-molnbaserat-revisionsverktyg.html> Hämtat 220518]

Lacurezeanu, R., Tiron-Tudor, A., Bresfelean, V. P. (2020), Robotic Process Automation in Audit and Accounting, *Audit Financiar*, vol. XVIII, no. 4(160)/2020, pp. 752-770, DOI:10.20869/AUDITF/2020/160/024

Li, He & Dai, Jun & Gershberg, Tatiana & Vasarhelyi, Miklos. (2018). Understanding usage and value of audit analytics for internal auditors: An organizational approach. *International Journal of Accounting Information Systems*. 28. 59-76. DOI:10.1016/j.accinf.2017.12.005

Link, (u.d). *Analysverktyg*

<https://www.linkvisualizer.com/> [Hämtat 220518]

Lissdaniels Sara, (2022). *Digitaliserad revision kräver smarta verktyg*

<https://www.far.se/aktuellt/far-bloggen/2022/mars/far-bloggen-om-att-digitaliserad-revision-kraver-smarta-verktyg/> [Hämtat 220512]

Lissdaniels Sara, (2022). *Digitalisering och revision - att använda automatiserade verktyg och tekniker*

<https://www.far.se/kunskap/digitalisering/digitalisering-och-revision-att-anvanda-automatiserade-verktyg-och-teknik-att/> [Hämtat 220510]

Lowe, J.D., Bierstaker, J.L., Janvrin, D.J., & Jenkins, G.J. (2018) Information Technology in an Audit Context: Have the Big 4 Lost Their Advantage? *Journal of Information Systems*. 32(1), 87-10. DOI:10.2308/isis-51794

Nationalencyklopedin, (u.d). *Digitalisering*

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/digitalisering> [Hämtat 220519]

Maziyar Ghasemi, Vahid Shafeiepour, Mohammad Aslani, Elham Barvayeh. 2011, The impact of Information Technology (IT) on modern accounting systems. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 28 (2011) 112 – 116. DOI:10.1016/j.sbspro.2011.11.023

PWC, (u.å). *Revision i framtiden*.

<https://www.pwc.se/sv/revision/revision-framtid.html> [Hämtat 220406]

PWC, (2017). *Vad är SIE-filer och hur används det?*

<https://blogg.pwc.se/foretagarbloggen/vad-ar-sie-och-hur-anvands-det> [Hämtat 220503]

Raphae, Jon. (2017). Rethinking the audit. *Journal of Accountancy*, 223(4), 28.

Revisorsinspektionen, (2022). *Lärdomar från framtidsseminariet*
<https://www.revisorsinspektionen.se/publikationer/nyheter/2022/digitalisering-och-automatisering-inom-revisionen---lardomar-fran-framtidsseminariet/> [Hämtat 220512]

Revision Inspektionen, 2021-10-19 Dnr 2021-0145.
<https://www.revisorsinspektionen.se/globalassets/webbplatsen/publicerat/rapporter-fran-tematillsyn/tematillsyn--digitalisering-och-anvandning-av-automatiserade-verktyg-och-tekniker.pdf> [Hämtat 220421]

Revisionsvärlden, (2020). *Analysverktygen som används mest idag har inte utvecklats på 15 år*
<https://revisionsvarlden.se/analysverktygen-som-anvands-mest-idag-har-inte-utvecklats-pa-15-ar/> [Hämtat 220519]

Teknikföretagen, (2015). *Digitaliseringens betydelse för industrins förnyelse*
<https://www.teknikforetagen.se/globalassets/rapporter/digitalisering/digitaliseringens-betydelse-for-industrins-fornyelse.pdf> [Hämtat 220518]

Tiberius, V., Hirth, S. (2019). Impacts of digitization on auditing: A Delphi study for Germany. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*. Volume 37, December 2019, 100288. DOI: [10.1016/j.intaccaudtax.2019.100288](https://doi.org/10.1016/j.intaccaudtax.2019.100288)

Y.K. Dwivedi et al. (eds.), *Information Systems Theory: Explaining and Predicting Our Digital Society*, Vol. 1, Integrated Series in Information Systems 28,
DOI:10.1007/978-1-4419-6108-2_12

Bilagor

Intervjumall

Bakgrundsinformation:

- Ålder på personen
- Hur länge den arbetat som revisor?
- Vill du vara anonym?

Digitalisering

- Hur uppfattar du digitalisering inom revisionsyrket, vad är den största förändringen?
- Varför använder ni er av digitala verktyg?
- Hur långt i digitaliseringen har din byrå kommit med implementeringen, vilka digitala verktyg använder ni er av?
- I vilka delar av revisionsprocessen använder ni er av digitala verktyg?
- I vilken del gör det störst nytta?
- På vilket sätt anser du att digitaliseringen har påverkat granskningen inom revision?
- Vad anser du digitalisering inom revisionsbranschen får för positiva effekter?
- Vad anser du digitalisering inom revisionsbranschen får för negativa effekter?
- Leder digitaliseringen till ett mer tidseffektivt arbete? Vad har det isåfall fått för påverkan?
- På vilket sätt har dokumentationen och rapporteringen påverkats av digitaliseringen?
- I och med digitala verktyg anser du att det görs fler eller färre fel i dagsläget?
- Kan du se skillnader i dina arbetsuppgifter från när du började att arbeta som revisor och nu?
- Med ökade digitala arbetsmoment, anser du att kompetens inom IT påverkar arbetet?
- Känner du själv att du har tillräcklig kompetens (inom IT) eller känner du dig begränsad?
- Finns det något mer du skulle vilja tillägga som kan vara användbar till vårt arbete?